

(Foto: Politfoto)

Vil videnskabsministeren have Ralf fyret?

Sahl giver KU mistillidserklæring

Videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen udtrykker mistillid til KUs bestyrelse. Det var "mangelfuld opfølgning", når bestyrelsen nøjes med at tage kritikken i Kammeradvokatens Penkowa-rapport til efterretning.

"Jeg er ikke enig i bestyrelsens vurdering. Jeg mener, der undervejs i sagens forløb er sket en række fejlskøn, som en ansvarlig bestyrelse må forholde sig til. Jeg efterlades med indtrykket af en mangelfuld opfølgning, hvilket giver mig anledning til at rette en meget alvorlig kritik mod KU's bestyrelses håndtering af sagen", lyder videnskabsminister **Charlotte Sahl-Madsens** reaktion. "For at følge op på dette vil jeg derfor indføre skærpet tilsyn med KU, indtil forholdene er bragt i orden. Jeg vil gå i tæt dialog med bestyrelsesformanden om hvordan bestyrelsen agter at genskabe tilliden til KU. Jeg vil vurdere om jeg som tilsynsmyndighed finder anledning til yderligere kritiske forhold m.m."

Ministerens reaktion sker overfor en KU-bestyrelse, som fem timer før havde handlet "i fuld enighed". Det fremgår indirekte af pressemeddelelsen, at ministerens ville have fyret KUs bestyrelse, hvis hun kunne, men Sahl fortæller, at det var der ikke lovgrundlag for, for fyring kræver "egentlige lovbrud eller at selve videreførelsen af KU er i fare".

Bestyrelsen: Hvad har vi gjort galt?

Penkowa-sagen bliver hermed politisk. *Det ligner en alvorlig mistillidserklæring til KUs bestyrelse og til uni-bestyrelsernes selvstyre, når ministeren underkender KU-bestyrelsens håndtering af sagen?*

"Bestyrelsen er uenig med ministeren om håndteringen af sagen, men tager meldingen til efterretning", siger **KU-bestyrelsens næstformand Claus Bræstrup**. "Men jeg fortolker det ikke som en

underkendelse. Der har været en dårlig sag, som ministeren mener, at bestyrelsen kunne have håndteret bedre. Og det følger ministeren op på. Hun skal føre tilsyn på skatteydernes vegne. Jeg ser med fortrøstning frem til tilsynet og vil blive meget overrasket, hvis der dukker noget nyt op".

Mener ministeren, at sagen skulle koste rektor Hemmingsen jobbet?

"Det kan jeg ikke forestille mig. Men hun har ikke fortalt os, hvad vi har gjort galt. Det kommer vel frem i tilsynet", svarer næstformanden.

Krigserklæring og røgsøl

Til formanden for uni-rectorerne er spørgsmålet: *Er det en krigserklæring over for de uafhængige bestyrelser?*

"Jeg er forundret over at ministeren vil lave skærpet tilsyn. Jeg ved ikke, hvad der ligger bag, så det er for tidligt at kalde det en krigserklæring", svarer **Jens Oddershede**. "Jeg er overrasket over ministerens skærpede tilsyn i lyset af, at Kammeradvokaten har frikendt KU for 'retlige fejl'. Men jeg vil ikke kommentere det skærpede tilsyn, før vi har studeret rapporten nærmere".

Videnskabsministerens motiv til at sætte fokus på KUs bestyrelse og rektor Hemmingsen kan være at lægge røgsøl ud over ministeriets egen pinlige rolle. Departementschef Uffe Toudal Pedersen og styrelseschef Inge Mærkedahl tillod i 2009, at eks-minister Sander plantede 30 anonyme spørgsmål. Og bagefter dækkede de over, at han havde vist sin anonyme kilde ministeriets sagsbehandling. Begge dele er i strid med forvaltningsloven.

jø

Se s. 3: Hemmelighedskræmmeri og politisering

Penkowa 4
Kammeradvokaten fandt ingen ulovligheder hos rektor, men mange fejlskøn

Give and take ... 7
Humaniora og samf fik ekstra taxameter, men hvorfor nåede de penge ikke ned til undervisningen?

TEMA: Krise på CBS 8-11

Egensindig rektor 8
- har fået to prestigeprojekter underkendt: Platforme blev underkendt af vip-personalet. Og ministeriet har sagt nej til rektors højprofilerede MBA-projekt

Strategiplan kopi fra Leeds? 10
Nej, der er forskel på at lade sig inspirere og at kopiere, svarer rektor Roos

Edderkop og dobbeltroller 12
Der er nogle personer i det lægevidenskabelige miljø med stor magt, fx professor Niels Borregaard

TEMA: Ny struktur i Aarhus 14-21

Lauritz' topstyrede proces 14
- det er svært at tro andet, end at ledelsen har haft en masterplan i skuffen, siger kritikere

Samfundsvidenskab 16
Statskundskab og jura spørger om fakultetets 'business'-navn betyder, at den gamle grundfaglighed skal skrottes til fordel for noget 'economics'

Og hva' med 'sektorforskningen' 18
DMU og Flakkebjerg flyttes til Aarhus. Og hvordan skal 'myndighedsbetjening' udføres?

Sahl ikke så slem som Sander 26
- når det gælder den sproglige og formsmæssige stil, siger retorikprofessor, der har studeret politikernes sprogbrug

Dansk anti-intellektualisme 28
I Grundtvigs land findes der en udbredt skepsis over for 'boglig viden', hvorimod 'livserfaring' påskønnes. ESSAY

Uni-formænd anbefaler OK-nej 30
Arbejdsgiverne afviste blankt bindende normer, der kan begrænse arbejdstiden

Den ulovlige forvaltning af Penkowa-sagen i Videnskabsministeriet rejser uvægerligt mistanke om, at det er sket som led i hemmelighedskræmmeri og 'politisering'

Oluf Jørgensen

Ledelse – uden ledelsesansvar?

Ved den nys overståede høring om revision af universitetsloven var der en overgang panik blandt rektorerne idet det i høringskrivelsen blev fremhævet at de ansattes medbestemmelse skulle sikres på alle niveauer. På den anden side er der i lovudkastet også lagt yderligere vægt på ledelsen i forhold til tidligere. Efter en henvendelse til UBST blev ledelserne dog beroliget med at den nævnte medbestemmelse ikke skulle forstås bogstaveligt, men som en særlig form for indflydelse. For at være på den sikre side svarede universitetsledelserne dog at man fandt det vigtigt at der ikke blev rørt ved den enstrengede ledessøjle og ledelsens uindskrænkede ledelsesret.

Ingen tvivl om at universitetsledelserne tager deres ledelsesrolle alvorligt, når beslutninger skal tages. Og ledelserne er meget bevidste om at der ikke er noget krav om, at medarbejderne skal høres eller medinddrages ensidigt være medbestemmende. Det er snarere reglen end undtagelsen, at medarbejderne ikke medinddrages i beslutninger; i mange tilfælde høres medarbejderne endog ikke inden en beslutning føres ud i livet.

Med en sådan politik fra ledelsens side forventer medarbejderne på den anden side så, at ledelsen påtager sig *det fulde ansvar* for deres beslutninger og de medfølgende konsekvenser. Medarbejderne føler naturligvis ikke noget medansvar overfor eller medejerskab af beslutninger, som de ingen indflydelse har haft på. Ledelsen står alene med ansvaret og udsætter sig åbenlyst for kritik, hvis noget skulle gå galt. Og hvis ledelsen i en sådan situation ikke påtager sig ledelsesansvar og agerer ud fra sagens karakter, mister ledelsen medarbejdernes tillid og dens legitimitet forsvinder.

Et eksempel, der formentlig vil gå over i historien, er **Penkowa-sagen** på Københavns Universitet.

Denne sag udviklede sig over en længere periode i dagspressen til stor skade for KU's rygte i offentligheden. Medarbejderne forventede, at KU's ledelse påtog sig ansvaret for den uheldige håndtering af sagen, og at ledelsen tog en eller anden ledelsesbeslutning for at genoprettet den offentlige tillid til KU. En række medarbejdere kom endog ledelsen til undsætning ved at kræve en uafhængig undersøgelse, hvilket ledelsen afviste. I stedet for at være ledelse, transformerede KU's ledelse sig om til embedsmænd og behandlede den politiske side af denne sag som om, det var et spørgsmål om love og paragraffer.

“Med en sådan politik fra ledelsens side forventer medarbejderne på den anden side så, at ledelsen påtager sig det fulde ansvar for deres beslutninger og de medfølgende konsekvenser

Det ledelsen skulle have gjort, var at agere politisk med de rette ledelsesmæssige beslutninger. Da dette ikke blev gjort, har KU's ledelse mistet medarbejdernes tillid og har udsat sig for åbenlys kritik fra medarbejderne.

En tilsvarende sag ser vi på **KU-Humaniora**, hvor dekanen også agerer rent embedsmandsmæssigt på en offentlig debat om manglende på undervisningstimer på fakultetet ved at opsigte en lokal aftale om de ansattes normer for undervisningsbelastning. Dette har selvfølgelig medført endnu mere offentlig debat og fået dekanen til at fremstå som om vedkommende skubber ansvaret, som rettelig er et ledelsesproblem, over på medarbejderne.

Det dekanen skulle have gjort, var selvfølgelig at inddrage medarbejderne for sammen med dem overfor offentligheden at retfærdiggøre det undervisningstilbud, som foreligger.

I en tredje sammenhæng bliver det interessant at følge den store **strukturlægning på Aarhus Universitet**, hvor FORSKERforum i sidste og i dette nummer afslører, at på trods af ledelsens påstand om det modsatte, så føler medarbejderne ikke at de har været inddraget tilstrækkeligt i beslutningsprocessen. Det siger sig selv, at de ansatte også vil have svært ved at påtage sig ansvar og loyalitet over for den struktur, som de selv har haft ringe indflydelse på. Det bliver derfor spændende at se, hvordan ledelsen vil påtage sig ansvar for strukturen, og hvordan ledelsen vil håndtere efterfølgende kritik.

Medarbejderne på universiteterne ønsker *reel medbestemmelse* og deltager meget gerne aktivt i beslutningsprocesserne for at bidrage til faglighed og akademisk kvalitet. Medarbejderne vil så også tage medansvar for beslutningerne. Men det kræver at medarbejderne bliver hørt rettidigt og erfarer, at de har reel medbestemmelse - og ikke bare orienteres, hvilket ledelsen bagefter kan bruge til at afvise kritik af ledelsesbeslutninger.

Hemmelighedskræmmeri og politisering?

Sahl frikender Sander og topembedsmænd – helt i strid med forvaltningseksperter's vurdering

Videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen har frikendt sin departementschef Uffe Toudal Pedersen.

Videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen frikender nu eks-minister Sander, departementschef Uffe Toudal Pedersens og styrelseschef Inge Mærkedahl i Penkawasagen. Det var ikke i strid med forvaltningsloven, da embedsmændene gav Sanders lov til at plante 30 anonyme spørgsmål:

”En minister har meget vide rammer for at bede sit embedsværk om at vurdere og kommentere ideer, synspunkter, spørgsmål mv. ... og dette uden at ministeren har pligt til at oplyse, hvem der eventuelt måtte være inspirationen eller kilden,” lyder ministerens svar til **SF'eren Jonas Dahl**.

Ministerens svar er imidlertid helt i modstrid med forvaltningsprofessorerne Haagen Jensen og Oluf Jørgensen, som enslydende vurderer, at anonymitet i den offentlige forvaltning er ulovlig: ”Som minister var Sander ikke politiker, men den øverste chef for en offentlig forvaltning, og som sådan skal han forvalte efter forvaltningslovens bogstav på linje med sine embedsmænd. Og sagsbehandling af anonyme henvendelser er ulovlig, dels fordi det indebærer risiko for spredning af misinformation, dels fordi offentligheden har krav på at kende ophavsmænd og kilder,” forklarer **Oluf Jørgensen**.

Smædeskrift hemmeligholdt i ministeriet

Det var Videnskabsministeriets topembedsmænd, **departementschef Uffe Toudal Pedersen**, som tillod ministerens ulovlige fortielse, der gav minister Sander friløb til at politisere. Og det var også ham og styrelseschef Inge Mærkedahl, som tillod Sander at tage Forskningsstyrelsens sagsbehandling ud af huset og lade den anonyme kilde kommentere i et 14 sider langt smædesvar mod det medicinske forskningsråd.

Det anonyme smædesvar blev imidlertid ikke journaliseret, men hemmeligholdt i ministeriet – for pludselig at dukke op i sagsmappen her i marts, da Penkowa-sagen tvang ministeriet til at rykke ud med alle sagsakter. Nu forklarer departementschefen, at den manglende journalisering ”*naturaligvis var en fejl*”, som han har beklaget over for det implicerede, og ”*det beklager Ministeriet*”.

Forvaltningsprofessor: Forvaltningen er pinlig

Men den forklaring undrer forvaltningsprofessor Oluf Jørgensen: ”Det er selvfølgelig i strid med forvaltningsloven, at eks-minister Sander tager et dokument ud af huset til kommentar,

UDEN at det fremgår hvorfor og til hvem. Og det er åbenlyst i strid med god forvaltningsskik, at dokumentet ikke er journaliseret. Og så er det også mærkværdigt, at det bagefter dukker op i forbindelse med sagen?”

”Forvaltningen er pinlig. Den slags hører ingen steder hjemme i en offentlig forvaltning,” konstaterer Oluf Jørgensen.

”Det undrer, at en sådan ’fejl’ kan opstå i en kontroversiel sag. Embedsmænd har jo kendt til de 14 siders kommentar. Den ulovlige forvaltning rejser uvægerligt mistanke om, at det er sket som led i hemmelighedskræmmeri og ’politisering’. Men du får mig ikke til at udtale mig om embedsmands-ansvaret i sagen...”

Videnskabsministeren har hidtil prøvet at isolere Penkowa til et KU-problem og forsøgt at undgå en undersøgelse af ministeriets rolle. Men så nemt slipper ministeriet ikke, for Ombudsmanden har fået en klage.

jø

Foto: Adrian Lorchim, Polfoto

KU-pressemøde om Penkowa-sagen. Pressen var mødt talstærkt frem. Der var tre gange så mange, som når der holdes pressemøder om universitetsloven og den politiske styring af danske universiteter ...

Kammeradvokaten: Ingen retlige fejl på KU

- men der er foretaget uheldige fejlskøn fra rektor og dekaner, og forvaltningen har været sloppy i sagsbehandlingen

"Der er for mig at se ikke grundlag for at fastslå, at Milena Penkowa på usagligt grundlag er blevet begunstiget i forløbet," skriver Kammeradvokaten i den redegørelse om Penkowa-sagen, som KUs ledelse frigav d. 22. marts. Kammeradvokaten mener, at der var tale om et *"ulykkeligt fejlskøn"*, da ledelsen valgte at indstille Penkowa til EliteForsk-prisen 2010. Men han understreger, at KU i dette tilfælde måtte foretage en svær afvejning, da Penkowa bedyrede sin uskyld: *"På denne baggrund mener jeg samlet, at det næppe kan give anledning til en alvorlig retlig kritik,"* skriver han.

Ulykkelige fejlskøn

Men der er dog konkrete forvaltningsakter som kritiseres – "der kunne være handlet bedre" – fx at daværende dekan Ralf Hemmingsen ikke lavede et telefonnotat, da han i 2002 havde ringet til en ikke-eksisterende spanier for at tjekke Penkows rotteforsøg: *"Dette er særligt uheldigt, når der henses til, at alt nu tyder på, at virksomheden i Spanien aldrig har eksisteret (...). At der ikke ligger et samtidigt notat om dette forløb på sagen, er en påfaldende mangel..."*

Kammeradvokaten kritiserer også forløbet, hvor universitetet indstillede hende til EliteForsk-prisen og da dekan Ulla Wewer gjorde Penkowa til professor i 2009, selv om en tidligere studentermedhjælp havde gjort opmærksom på, at han havde anmeldt Penkowa til politiet. Kammeradvokaten mener, at der var tale om et *"ulykkeligt fejlskøn"*, da KU indstillede hende. Men det var en svær afvejning for KU, for Penkowa bedyrede sin uskyld.

Kammeradvokaten konstaterer samlet, at sagsforløbet *"næppe kan give anledning til en alvorlig retlig kritik."*

Bestyrelsen: Fortsat tillid til Ralf

Bestyrelsesformand Nils Strandberg Pedersen konstaterede på den baggrund, at hverken rektor eller andre på KU har foretaget "usaglig forvaltning i sagen". Hun fik ingen særbehandling under sin ansættelse. Som dekan og rektor handlede Hemmingsen *"ud fra den viden, som var til rådighed"*. Og rektor har beklaget de fejl og mangler, som rapporten peger på. Men en samlet bestyrelse – *"i fuldstændig enighed"* – har

fortsat tillid til rektor Hemmingsen, som dog skal sørge for at forbedre KUs rutiner, som det hedder.

På spørgsmålet om, hvad bestyrelsesformanden anser for den største fejl og hvem der havde ansvaret for det, svarede Strandberg: *"Denne sag om mulige bedragerier er fantastisk uheldig for KU og der er også gjort fejl i forløbet. Men der kan ikke placeres konkret ansvar hos enkeltpersoner"*.

Bestyrelsen mener, at Kammeradvokatens redegørelse er dækkende for sagen, og den giver ikke anledning til en uvildig undersøgelse, for både Rigsrevisionen og Uredelighedsudvalget har i øvrigt gang i noget. Men så nemt slipper KUs ledelse næppe. Der er dele af pressekorpsset, som gerne så personansvar placeret, og helst på Hemmingsen. Enhedslistens Per Clausen konstaterer, at det er statens egen advokat, som har frikendt KU. Og videnskabsministeren er måske heller ikke tilfreds. Hun har i hvert fald indbudt Videnskabsudvalget til at møde for at stille uddybende spørgsmål til Kammeradvokaten selv.

Penkowa fik særbehandling

- fordi hun var blevet renset i et par sager og fordi hun havde advokater til at gøre livet besværligt for KUs administration, mener kammeradvokaten

Projektsvarig	Vt	Bevillingsover	Bevillingssag	Startdato	Slutdato	Aktiv
Milena Penkowa	50	Fonden til Lægevidenskabens Fremme	50.000	01-01-2008	31-12-2010	Aktiv
Milena Penkowa	50	Fonden til Lægevidenskabens Fremme	900.000	01-03-2009	28-06-2012	Aktiv
Milena Penkowa	50	Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	80.000	01-07-2009	31-12-2010	Aktiv
Milena Penkowa	50	Kathrine og Vigo Skovgaards Fond	100.000	01-10-2009	31-12-2010	Aktiv
Milena Penkowa	50	Erik Hørslev og Hustru Birgit Hørslevs Fond	50.000	01-04-2010	31-12-2010	Aktiv
Milena Penkowa	50	Harboefonden	25.000	01-05-2010	31-12-2010	Aktiv
Milena Penkowa	50	Lægeforeningens Forskningsfond	185.000	16-09-1997	31-12-2007	Lukket
Milena Penkowa	50	Diverse private fonde	2.100.000	01-11-2000	01-04-2009	Lukket
Milena Penkowa	50	Det Frie Forskningsråd Sundhed og Sygdom (FSS)	5.650.000	05-08-2005	31-12-2010	Aktiv
Milena Penkowa	50	IMK Almene Fond	475.000	15-04-2007	31-12-2010	Aktiv
Milena Penkowa	50	ENKAM Pharmaceuticals A/S	75.000	01-05-2007	31-12-2008	Lukket
Milena Penkowa	50	Kathrine og Vigo Skovgaards Fond	75.000	01-09-2007	01-04-2009	Lukket
Milena Penkowa	50	Fraankels Mindefond				

Bevillingsoversigt over de Penkowa-penge, som KU administrerede.

”Der er for mig at se ikke grundlag for at fastslå, at Milena Penkowa på usagligt grundlag er blevet begunstiget i forløbet,” skrev Kammeradvokaten i sin redegørelse om Penkowa-sagen. Selv om redegørelsen som helhed var en frikendelse af KU-ledelsen, så var der dog nogle gråzone-afgørelser, som gav en påtale. Kammeradvokaten konstaterer, at der i flere tilfælde var tale om ”ulykkelige fejlskøn”, som KU-ledelsen foretog ud fra den forhåndenværende viden, dvs. Penkows dokumentfalsk m.m.

Kammeradvokaten konstaterer overordnet at dekan og rektor Hemmingsen samt dekan Ulla Wewer ikke har gjort noget forkert, fx handlet nepotistisk overfor Penkowa.

Kammeradvokaten: Begunstigende forvaltningsmiljø på KU

Kammeradvokaten konstruerer dog en underlig gråzone i sin rapport, idet han bemærker,

Klage til Ombudsmanden

Jagten på den ukendte spanske person, som dekan Ralf Hemmingsen skulle have ringet til i 2002 og fået til at bekræfte Penkows rotteforsøg er slut, Kammeradvokaten opklarer nemlig, at dekanen ikke kan huske, hvem han ringede til og at dekanen ingen dokumentation har på sagen. Han opfyldte ikke sin notatpligt, jf. forvaltningsloven – og det kritiserer Kammeradvokaten.

At der slet ikke var dokumentation opklarer også KUs modvilje mod at oplyse denne detalje. KU-direktionen har hidtil afvist at oplyse telefonsamtalen med henvisning til, at der var tale om ”en personalesag”, men det viser sig nu at være en afledningsmanøvre. FORSKERforum har for en måned siden klaget til Ombudsmanden over, at KU har misbrugt forvaltningslovens bestemmelser om ”personalesag” til at nægte aktindsigt.

at Penkowa dog alligevel kan have været begunstiget af det beslutningsmiljø, som var skabt omkring hende. Hun var blevet renset i flere sager, og det kunne have medført, at KU-forvaltningen tog særlig varsomt på hende.

Kammeradvokaten afslører, at dekan Ralf Hemmingsen faktisk gav Penkowa to irettesættelser. Det var dels for hendes aggressive sprogbrug over for det bedømmelsesudvalg, som underkendte hende i 2002. Og det var dels for hendes ”ufyldestgørende journalføring” vedrørende antallet af rotter i samme sag. Men da de nordiske eksperter underkendte bedømmelsesudvalget antager Kammeradvokaten, at Hemmingsen fik det indtryk, at Penkowa var blevet urimelig behandlet, og at hun derfor fortjente ”en vis imødekommethed”, som Kammeradvokaten kalder det.

Penkowa stillede med besværende advokater

Det kan også have påvirket sagsbehandlingen omkring Penkowa, at hun erfaringsmæssigt gav meget arbejde til juristerne på KU. Sager med hende som part var ”administrativt byrdefulde for fakultetets administration”, bl.a. fordi Penkowa kom med privat advokatbistand og fordi hun selv afgav alenlange redegørelser.

Det har været meget besværlige sager, hvor det er Kammeradvokatens vurdering, at Penkows advokater har opfattet deres rolle som nogle, der skulle bestride KUs administration mere end ”at bidrage til en rigtig belysning af sagen”.

Det er underforstået, at Penkows advokater kan have haft en begunstigende indvirkning på KU-forvaltningen, så der blev taget særlig blødt på hendes sager, fordi forvaltningen ikke havde lyst eller ressourcer til at køre krig med hende. Som modspil hertil burde KU nok have engageret privat advokathjælp, lyder det tørt fra Kammeradvokaten.

KU-motiv: Undgå Penkowa-sager

Kammeradvokaten kommer ikke nærmere ind på, hvilke motiver KUs forvaltning kunne have til at særbehandle Penkowa positivt. Et motiv kunne imidlertid være at dække over kritisabel sagsbehandling i flere Penkowa-forhold. Kammeradvokaten kalder det kritisabelt, at dekan Hemmingsen ringede til Spanien – til en ikke-eksisterende person, viser det sig. Det er i strid med offentlighedslovens krav om notatpligt. Der ligger heller ikke et afslutningsnotat med konklusioner på rottesagen.

Mens kritikere siger, at KU skulle have undladt at indstille Penkowa til EliteForsk-prisen, når der var en politianmeldelse mod hende, så forsvarer KU sig med, at man ikke modtog politiets anklageskrift (ved en politifejl). Den tvivl kunne have kommet Penkowa til ugunst, siger Kammeradvokaten om skønsmargin'en i sådan en sag. Men værre er, at det ikke har været muligt at opklare, hvem – ud over Penkowa selv – der egentlig anbefalede hende til EliteForsk-prisen. Det fremgår ikke dokumenteret, og det er en fejl.

KU-motiv 2: Penkows bevillinger

Et andet KU-motiv til at give Penkowa særbehandling før sagerne opstod og som kan have bidraget til at KU var meget nøjsom med aktindsigt efter at skandalen kom frem, handler om, at Penkowa faktisk havde hentet store eksterne bevillinger hjem, fx 5,7 mio. fra IMK-fonden fra 2005 og senere 900.000 kr. fra EliteForsk-puljen.

Hvis Penkowa blev taget i fusk, risikerede KU at skulle tilbagebetale disse beløb.

Til denne motivgranskning svarer rektor pr. mail: ”KU har en omsætning på over 7 mia. og universitetet holder sig ikke tilbage i forhold til at tage nødvendige ansættelsesretlige skridt mod en medarbejder, fordi vedkommende har modtaget fondsbevillinger. I øvrigt skete den konkrete suspension af Penkowa før IMK-fonden anmeldte deres krav om tilbagebetaling. Ingen kunne vide, at det krav ville opstå, og det havde ingen betydning”, siger Ralf Hemmingsen.

Og hvad angår KUs motiver til i øvrigt at beskytte Penkows og dermed også KUs image, svarer rektor:

”Der er rigtigt mange forskere på KU, der er med til at forme KU's image. Ikke blot få udvalgte personer. Det påvirker derimod universitetets image negativt, hvis det ser ud som om universitetet IKKE tager de forvaltningsmæssige skridt, der er påkrævet i forhold til blot én enkelt medarbejder”.

Pengenes vej igennem systemet

Politikerne forhøjede taxametre med 4000-5000 kr. men hvor blev de penge af, spørger de på fagene, der bes

Et af universitetsverdenens store mysterier i disse tider er det forhøjede taxameter-tilskud til studerende på humaniora og samfundsvidenskab. For netop som regeringen endelig gav efter for presset og satte taxameteret op, skete der det stik modsatte på uddannelserne: Undervisningen beskæres og semestrene presses ned til minimumslængder.

AFLØBSHNER

På KU-HUM demonstrerer frustrerede unge, og de får besøg af en tilsvarende frustreret videnskabsminister, der forsikrer, at universiteterne skam får flere penge til undervisningen, men hun forstår ikke, hvad de har brugt dem til. Universitetsledelserne siger det stik modsatte: De har ikke fået flere penge – tværtimod.

Nørregade tager 30 pct.

FORSKERforum har gjort et forsøg på at rekonstruere taxameterløftets vej, ned gennem systemet, fra Videnskabsministeriets pengekasse til de forsvundne undervisningstimer. I dette tilfælde på fagene på Saxo-Instituttet, KU, hvor man netop har annonceret semesterforkortelse fra 14 til 12 uger.

I slutningen af 2009 besluttede Folketinget at taxametertilskuddet til hum- og sam-studerende sættes op med 4.180 kr. i 2010, 4.775 kr. i 2011 og 5.000 kr. fra 2012. Der skrues således op for den hane, der fører penge ned til KU's centrale kasse.

Allerede her begynder sporet at blive utydeligt. I den centrale kasse blandes taxameterpengene nemlig sammen med ministeriets basistilskud. Af disse penge tager KU-rector – eller 'Nørregade', som det hedder i intern jargon – 30 procent til den centrale administration og andre fællesudgifter.

Resten løber ned til fakulteterne gennem forskellige tilløbsrør. De to største rør hedder stadig henholdsvis taxametertilskud og basismidler, men der er også andre rør som 'øvrige formål', 'globaliseringstilskud' og tilskud til bygninger.

Fakultetet: Til dækning af tidligere besparelse

På humanistisk fakultet er det økonomichef **Jan Pedersen**, der fører tilsyn med den pengekasse, hvor rørene fra Nørregade munder ud. Han kan melde om en stabil pengestand på omkring 450 millioner kroner i indtægter.

Men hov. Hvis der er skruet op for ministeriets taxameter-hane, og rektor tager de 30 procent. Det har Nørregade altid gjort, alligevel bør pengestanden hos HUM da stige?

"Det øgede taxametertilskud har vi selv betalt gennem besparelser. Der tages jo løbende to procenter af tilskuddene som effektiviseringskrav. Så når vi får 4.775 kroner oveni, skal det starte med at dække de 8-900 kroner, som er skåret fra det oprindelige taxametertilskud", forklarer Jan Pedersen og peger også på basisbevillingens tilsvarende reduktion.

Nuvel, pengene er ikke blevet flere på KU-HUM, men færre er de trods alt heller ikke blevet?

Det øgede taxametertilskud har vi selv betalt gennem besparelser. Der tages jo løbende to procenter af tilskuddene som effektiviseringskrav

Jan Pedersen

Instituttet: Fald med markant præstationsforøgelse ...

Men hvad er der tilbage på institutniveau, SAXO-Instituttet? Pengestrømmen kommer gennem tre tilløbsrør, hvoraf langt det største hedder basisbevilling. Basisbevillingen til instituttet er ikke helt det samme som ministeriets basisbevilling. Det udtrykker bare, at det er den ikke-præstationsafhængige del af tilskuddet. Tykkelsen på de to andre tilløbsrør er afhængige af henholdsvis STÅ-produktionen og publiceringer (forskningsindikatoren).

Men nede ved SAXO-Institutts pengekasse sidder **instituteder Ulf Riber Hedetoft** og kigger bekymret op i rørene fra fakultetskassen. Der kommer nemlig ikke så mange penge, som der plejer:

"Vi kan registrere en nedgang, som er ret markant – 10-12 procent – så det er noget, der vil noget. Til sidst var der ikke andet at gøre end at se på om vi kunne undvære nogle folk, og så besluttede vi at kigge på puljen til deltidsunderviserne. Derfor besluttede jeg at vi skulle gå ned fra 14 til 12 ugers undervisning per semester. På den måde sparer vi 3-400.000 kroner", fortæller institutlederen, der både må bokse med lavere indtægter, men også højere driftsomkostninger på grund af prisstigninger og fastlagte lønstigninger.

Institutlederen viser et budget for 2011. Det er ganske rigtigt er 3 millioner kroner lavere end bevillingerne året før. Og det er både basisbevillingen og de to præstations-rør, der nu er lettere tilstoppede. Ikke fordi de ansatte på SAXO-Instituttet præsterer mindre, men pengene tages fra en fast, fælles pulje. Og hvis de andre institutter er lige så effektive – eller mere – så hjælper det lige fedt.

"Vi har haft en markant produktionsforøgelse. Vi håbede, at det at vi producerer flere STÅ ville gøre det muligt at få flere indtægter. Men når de andre også bliver bedre og mere effektive, så ender man jo med at kæmpe om de samme ressourcer", siger Ulf Hedetoft.

Fakultetet: Interne fordelingsmodeller

Men hvorfor får SAXO-Instituttet færre penge, når HUM-kassen er blevet mindre? Vi kravler tilbage til fakultetets økonomichef Jan Pedersen:

"Det er rigtigt. I år har SAXO-Instituttet ikke været så heldige i forhold til vores incitamentsmodeller. Det er noget, jeg er opmærksom på", siger Jan Pedersen, der forklarer, at nogle af de andre institutter så har scoret tilsvarende mere og fået større beløb.

Men det er kun en del af forklaringen. Institutts basisbevilling er på budgettet også gået ned med omkring halvanden million i forhold til sidste år?

"Og det skyldes, at den basisklump, vi deler ud til institutterne fra, er blevet cirka 8 millioner kroner mindre", forklarer økonomichefen.

Hovsa. Før hed det at indtægten ikke var faldet. Men alligevel er der blevet færre penge til institutterne?

"Det er fordi, nogle af de andre centrale udgifter, vi har haft på fakultetet er vokset. Først og fremmest har vi investeret rigtig meget i ph.d.-stipendier. Det er jo noget, politikerne har ønsket af os, så der ligger en af hovedgrundene", siger Jan Pedersen.

Ekstra afløbsrør til rektor ...

Et andet sted, hvor der ryger flere penge ud, er gennem det afløbsrør, der fører fra fakultetet og tilbage til rektors kasse. Der findes en udlignings-beskatning, som alle fakulteter bliver pålagt. I 2010 betalte HUM således 78 millioner tilbage, men i 2011 lyder beløbet på 87 millioner. Ifølge fakultetets økonomichef kan man dog

ikke slutte, at det får pengestanden til at synke, da de samme penge kan komme retur i form af bygningstilskud og lignende.

Sådan endte pengejagten for FORSKERforums absolut ukyndige regnskabs-medarbejder, der nok er blevet lidt klogere, men ikke mindre rundtosset i ingenmandsland. Og skal der voves en konklusion må det være, at de ekstra tilskud endte i den centrale KU-kasses suppedas, og her tales der ikke om øgede administrationsomkostninger i Nørregade.

Hvis der altså skal pålægges nogen ansvar for den beskærede undervisning, må det være politikernes halv-tvungne ph.d.-investering. Og så statens to-procents effektiviseringskrav. Politikerne spiller altså på gyngerne og karrusellerne – give and take ...

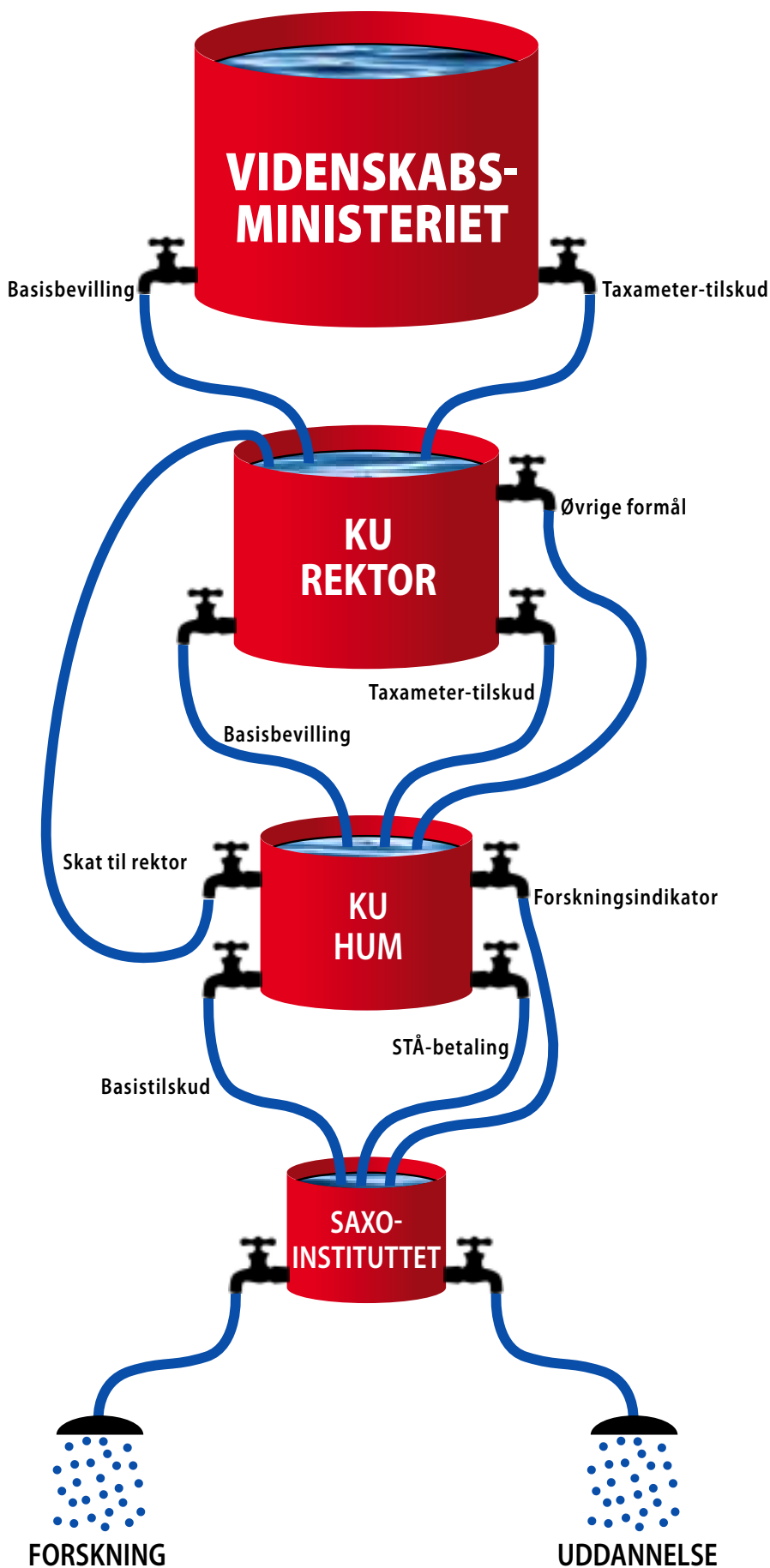
lah

CBS: Vi har styr på indløb og afløb

Til efteråret vil videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen gerne have en udførlig redegørelse fra universiteterne om, hvordan de har brugt de ekstra taxameter-penge. Det har formentlig allerede skabt panderynker i administrationen på KU og muligvis også andre steder. Men på CBS bliver der lejlighed til at pudse glorien. Har holder man nemlig nøje regnskab med, hvordan de ekstra midler er brugt.

”Da taxameter-løftet blev vedtaget, besluttede bestyrelsen, at alle pengene skulle anvendes direkte til uddannelsesforbedringer. En del af dem blev derfor sendt til studienævnene, mens resten kom i en pulje til projekter, der kunne sætte i gang med det samme”, fortæller **Wilbert van der Meer**, administrationschef på CBS.

I alt udløste taxameterløftet på CBS et sted med 30 og 40 millioner kroner. Pengene er ifølge van der Meer gået til en lang række aktiviteter, så som mere undervisning, mere vejledning, mere feedback, mulighed for mindre valgfagshold, IT-undervisning og digital eksamen.

Model – stærkt forsimplet – af pengestrømmen på KU.

CBS-rector aflyser flagskib

- efter intern kritik af, at det ikke levede op til standarder for universiteters forskning og manglede kriterier for uddeling

CBS-rector Johan Roos er nu involveret i en ny pinlig sag, der sætter fokus på hans egenrådige stil og på, om CBS er mere en business-school end et universitet med forskning. Han er blevet tvunget til at afblæse et af sine personlige flagskibe under nogle såkaldte Business in Society platforme. En af fem højprofilerede initiativer er således aflyst bare et halvt år efter, at det blev søsat.

Den aflyste **BiS-plattform** skulle bruge en rektorpulje – CBS' frie forskningsmidler - på 3 x 20 mio. kr. Rektor var selv fadder på projektet og håndplukkede personligt to professorer til at fylde projektet ud: økonomen Jan Rose Skaksen og designprofessor Daved Barry.

Men nu er projektet aflyst, og CBS-ansatte kalder det en pinlig affære. Her har 40 enheder nemlig brugt kræfter på at udforme ansøgninger, men nu har de lakonisk fået at vide, at ingen får projektpenge.

Rektor: Innovation og uden forskningskrav

Aflysningen sker efter at CED-projektet blev kraftigt kritiseres fra Akademisk Råd, der kritiserede det for at være helt uigennemtænkt og uden konkrete kriterier. Hverken ledelsens mundtlige fremstilling eller opslaget levede op til helt almindelige standarder for god forskningspraksis eller forskningsprogrammer. Og heller ikke krav fra Akademisk Råds tidligere anbefalinger fra oktober 2010 var blevet fulgt. Akademisk Råd kunne således ikke støtte at 60

mio. blev fordelt til et sådant luftigt projekt.

De to tovholder-professorer bag forvaltningen af projektet meldte så ud, at de væsentlige spørgsmål, som Akademisk Råd har stillet, har betydet, at ledelsen har revurderet projektets økonomi, og derefter aflyst uddelingen. Projektets midler skal i stedet omfordeling til at hyre vip'ere til forskellige institutter, som måske skal supportere CBS' strategiske platforme. Og de 40 ansøgere har således fået afslag, men "de har været meget brugbare som inspiration til, hvad CBS er i stand til at tilbyde omverdenen", noterer professorerne lakonisk i afslagsskrivelsen.

FORSKERforums kilder fortæller, at rektor Johan Roos og forskningsdekan Alan Irwin forsvarede platformene som noget, der ikke skulle være egentlig forskning og at der dermed ikke kunne stilles samme krav som til forskningsrådsbevillinger. De skulle bruges til innovative projekter, dvs. aktive forskningsstillinger, som kunne bringe forskere, praktikere og policymakere sammen for at løse vigtige samfundsproblemer.

CED: Bred portefølje

Rektor Roos' intention med platformene var bl.a. at bidrage til regionsudvikling i København, tiltrække engagement fra privat og offentlig sektor, skabe ny viden og færdigheder for business, udvikle studieprogrammer med global interesse m.m.

Den ramme uden konkrete kriterier gav rektors håndplukkede projektledere stor dispositionsfrihed.

Projektet CED (Creative Enterprise Design) indkaldte ansøgninger om designtænkning, der kan styrke "dansk erhvervslivs innovationsevne". Det er design af organisationer, institutioner, produkter, processer, arbejdsgange og arbejdsmiljøer – alt det, der får erhvervsliv og offentlig forvaltning til at fungere.

"Rent ud sagt, så kan Danmark gøre det bedre. Vores produktivitet og vores innovation er ret ringe i international målestok. Vi er ganske enkelt nødt til at skærpe den måde, vi arbejder på", sagde økonomiprofessor Jan Rose Skaksen, der sammen med professor i kreative organisationsstudier Daved Barry skal stå for at organisere CED.

"CED skal bidrage til, at vi designer os til et bedre og mere effektivt samfund. Design skal her forstås bredt, som både design af organisationer, institutioner, produkter og processer. I de kommende måneder vil CED arbejde med at finde interne CBS-forskere og eksterne partnere, der kan bidrage til at løfte de første projekter", fremgår det af projektets hjemmeside. Men projektet er altså nu aflyst.

Det har ikke været muligt at få rektors kommentar.

CBS: Fiasko for rektors MBA-projekt

CBS-rektoren ude i gråzone i forsøget på at please erhvervslivet. Men forsøget på at 'privatisere' efteruddannelse var i strid med universitetsloven

SIMI og CBS fusionerer executive uddannelser

Scandinavian International Management Institute (SIMI) og Copenhagen Business School (CBS) fusionerer deres internationale executive-uddannelser i en ny fælles organisation - CBS-SIMI Executive.

Published 07.12.2009

I februar kom det frem, at CBS-rector Johan Roos' stiller som et ekstra kvalifikationskrav til de ansatte, at de skal 'have kontakt med business-samfundet'. Nu afsløres et andet af rektorens forsøg på at operere i gråzoner, men desværre for rektoren har han fået et stort NEJ og FORBUDT fra Videnskabsministeriet.

Rektor solgte allerede i december 2009 historien om et Masters-prestigeprojekt, som skulle være CBS' gave til erhvervslivet. Først i juli 2010 forelagde han imidlertid et løst projekt for Universitetsstyrelsen, som imidlertid udbad sig yderligere dokumentation. Da den så blev fremsendt, fik rektor i oktober 2010 et blankt afslag fra Universitetsstyrelsen: Konstruktionen stred mod universitetslovens bogstav.

Nu afslører aktindsigt, som CBS OBSERVER har fået, et besynderligt forløb og en rektors mærkværdige forhold til jura og lovgivning. Det viser sig, at Rigsrevisionen tidligere har advaret CBS-ledelsen mod at bevæge sig ud i gråzoner. Og CBS-rectoren har i fire måneder hemmeligholdt ministeriets nej til projektet. Og hans argumenter for at ministeriet skulle omgøre nej'et afslører en stor amatørisme hos en institution, der burde være specialister i offentlig forvaltning og fonds-lovgivning.

Rektors prestigeprojekt lanceres uden lovgrundlag

CBS-rector Johan Roos' prestigeprojekt handlede groft sagt om, at CBS skulle oprette en masteruddannelse, der "ville blive førende i Nordeuropa inden for efteruddannelse og executive-området", dvs for efteruddannelse for ledere fra erhvervslivet. Den skulle dannes i en usædvanlig fusion mellem en offentlig part (CBS-Executive) og en privat erhvervsdrivende fond, som udbyder efteruddannelse for erhvervsfolk (SIMI). Rektor fortalte, at der allerede var stiftet en fond til formålet. Rektor foregav, at godkendelsen var en formalitet. Han fik flot omtale i erhvervslivets blad BØRSEN på den sag.

Målet var at fusionere offentlige og private udbydere for "at give et signifikant bidrag til danske virksomheders konkurrenceevne".

Lovstridig konstruktion

Tanken var, at CBS-eftersuddannelsen og den private fond skulle fusionere, "med den private fond som videreførende fond" under navnet CBS-SIMI Executive. Og fidusen var, at uddannelsen vupti skulle overtage CBSs statsgodkendelse – akkreditering – for såvel den offentlige som private fond.

Men CBS-rectorens prestigeprojekt var lovstridigt. Universitetsloven forbyder nemlig sådanne fusioner af statsgodkendte uddannelser og ikke-godkendte, og økonomier mellem sådanne konstruktioner må ikke sammenblendes, for ellers ville der være en bagdør til et pirat-uddannelsesmarked.

Men rektor har uførtrodt kørt på og forsøgt at ignorere simple principper for den offentlige forvaltning og lovgivning.

Rektor-spin: Vellykket fusion ...

Selv om ministeriets afvisning allerede forelå i oktober 2010, så indrømmede rektor først d. 3. marts i år, at projektet er grundstødt. Det gjorde han ved at sende en mudret orientering ud til CBS' medarbejdere, pakket ind i fortællingen om den vellykkede fusion mellem fondene, der "nu formelt er godkendt af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen". Men den formulering var røgslør for at skjule fiaskoen, for læser man længere ned, så oplyses at den egentlig fusion ikke kan opfyldes "på nuværende tidspunkt". Derfor "nedjusterer" ledelsen ambitionerne, hedder det.

Dagen efter er BØRSENS omtale mere direkte: "Fusionsfuser fra CBS". Men afvisningen anfægter ikke rektor, der kalder afvisningen for et typisk eksempel på "detailregulering", hvor han ser stort på en grundsten i den offentlige forvaltning, nemlig adskillelsen mellem offentlige og private interesser.

Rektor tiggede om lovændring

Rektors prestigeprojekt forliste allerede i oktober 2010, men det blev hemmeligholdt, mens han desperat prøvede at få gennemtvunget en lovændring. Han tiggede videnskabsministeren og Universitetsstyrelsen: "Regeringens universitetspolitik tager sigte på at fremme samarbejdet mellem universiteter og private

fonde. Vi tror derfor ikke, at det kan have været lovgivernes hensigt, at §35 i loven skulle for hindre at det kan ske som f.eks. i dette tilfælde. Vil ministeren være med til at ændre loven, så den også på dette område understøtter, at universiteter og private fonde kan samarbejde? Kan vi i fællesskab gøre noget for at nå frem til et godt resultat?"

Rektor prøvede også at spille Erhvervsministeriet og Videnskabsministeriet ud mod hinanden ved at søge Erhvervs- og Selskabsstyrelsens godkendelse af projektet.

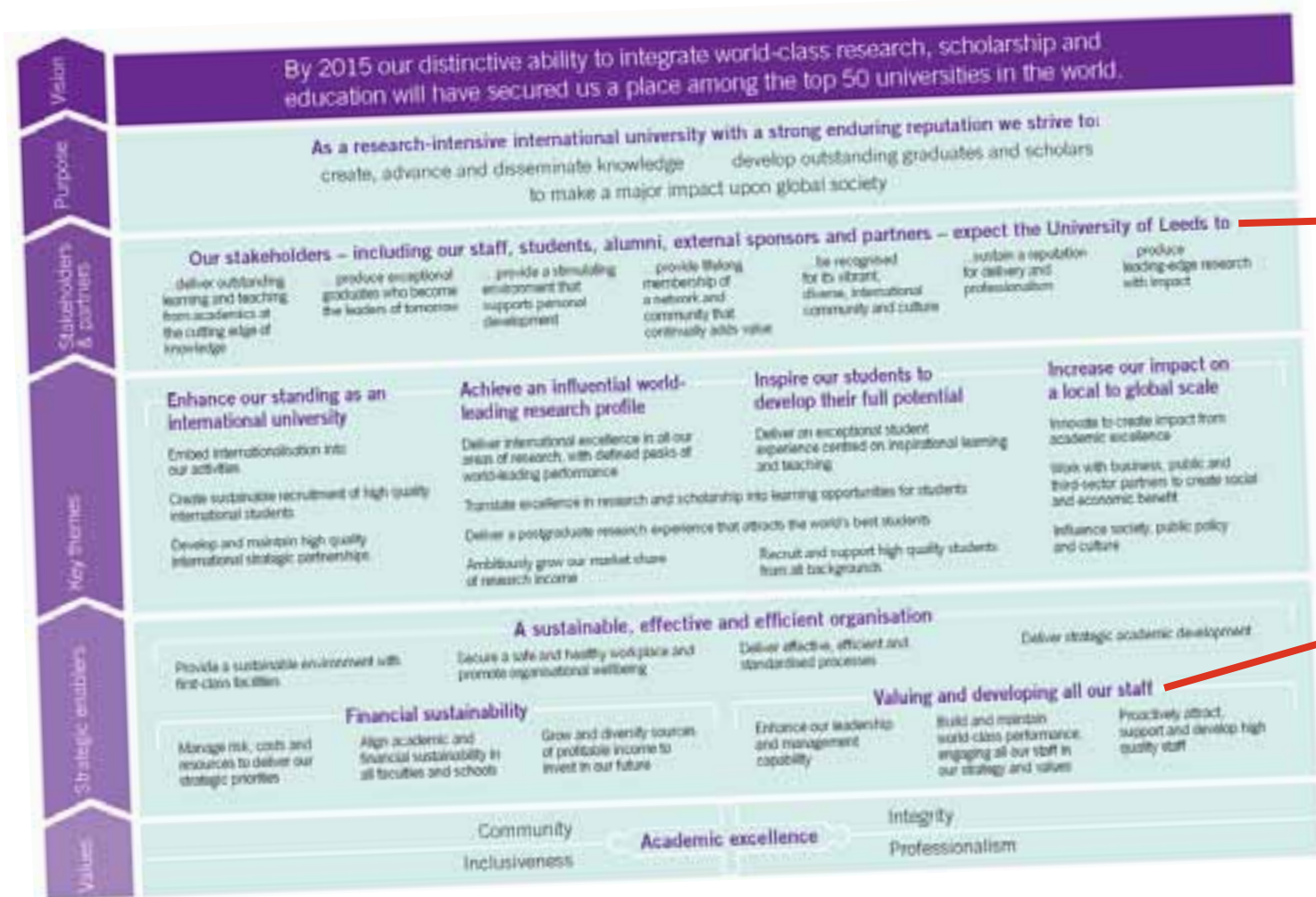
Men selv om Danmark har en superliberal regering, så kunne Videnskabsministeren i januar på ingen måde forsvare CBS-fondens sammenblanding af offentlige og private interesser: "Videnskabsministeren har ingen planer om at tage initiativ til at ændre §35".

Privat fond disponerer nu over CBS mest moderne bygning ...

Rektors kamikaze-proces førte til, at medarbejdere fra CBS og fonden blev samlet på CBS' nyeste og mest moderne lokalitet, Råvarebygningen i Porcelænshaven. Nu er processen slået i bakgear, bl.a. med det resultat, at CBS' egne efteruddannelseskurser er udsat i to måneder.

Og nu disponerer en privat erhvervsdrivende fond over CBS' mest prestigefyldte byggeri – hvor studenter er forbudt adgang, så erhvervsledere kan få området for sig selv. Om sådan udlejning er lovlig er uklart. Det er også uklart, om CBS' efteruddannelse og den private fond må samlokaliseres. Og det er uklart, hvem der skal betale den skyhøje husleje på ca. 4,5 millioner kroner. Det er eksklusive moms men inklusive parkering til markedspris, oplyser CBS OBSERVER.

Rektor Johan Roos erkender, at det langt fra var alle ambitioner, der blev realiseret i forbindelse med etableringen af CBS-SIMI Executive. Men CBS har ikke har mistet noget og "fremtidspotentialet" for den slags non-degree executive education er stort, hævder han.

Er CBS' strategi plagieret fra Leeds?

Nej, der er forskel på at lade sig inspirere og at kopiere, svarer rektor på mistanke om, at CBS-ledelsen har kopieret Strategy Map.

CBS fik ny rektor for nogle år siden og har siden været igennem en stor strategiproces, som førte til en højprofileret plan **"Business in Society"**.

Stor var derfor overraskelsen hos en organisationsekspert, der opdagede, at CBS' strategiplan i formuleringer og opstilling ligner Leeds Universitets (*se de to skemaer ovenfor*). Det plagiat ville være pinligt for et universitet, som arbejder med management og organisationer.

Der er åbenbare sammenfald med små variationer, fx når Leeds skriver **"Our Stakeholders ..."** skriver CBS **"Our Salient stakeholders ..."**; mens det efterfølgende stort set er det samme: **"-staff, students, alumni ..."** osv.

Reputation lyder også ens, når der tales om **"delivery and professionalism"**.

Under de strategiske bemyndigelser ("enablers") er der også enslydende **"valuing and developing staff"**.

Inspirationskilde

Har CBS-ledelse plagieret?

"Nej det har vi ikke", svarer rektor Johan

Roos. "Strategy Maps er ikke vores opfindelse, men et strategisk værktøj, som bruges af mange typer organisationer, inklusive universiteter. Det er således kun overensstemmelser i modellen. Jeg kan tilføje, at professor Robert S. Kaplan fra Harvard er ophavsmanden til Strategy Maps. Og han har været inspirationskilden i Leeds – og over for os har han fremhævet netop Leeds som et godt eksempel".

Har rektor Roos selv været i Leeds?

"Jeg har været i Leeds en gang, i nov 2010", bekræfter rektor.

CBS med helt andre betoning

I struktur og ordvalg ser der ud til at være nogle store overensstemmelser mellem CBS' og Leeds'?

"Der er forskel på at lade sig inspirere og at kopiere. Der er nogle steder overensstemmelse omkring modellen, men det skyldes som sagt, at der er en slags universelle forventninger til universitetet. Men der er store forskelle mellem indholdet i CBS' og Leeds' strategy maps: Der er forskel, når CBS taler om en transparent

organisation, med en matrix-struktur. Det strategiske indhold i skemaet ("Themes") er helt forskelligt. Det er det centrale".

Nogle af deltagerne i den store strategiproces på CBS kunne føle sig bedraget, fordi Leeds-parallellen har ligget som en stor færdig strategiplan i skuffen?

"Det forstår jeg ikke. Indholdet i lederteamets udspil til strategy map har været fremtaget og nøje drøftet af 9 grupper af medarbejdere under foråret 2010. Jeg har endda flere gange gjort opmærksom på, at vi har søgt inspiration fra andre universiteter, inkl. Leeds. Og de grupper, som har været nedsat, har selv været med i processen og har nikket ja til ideen bag".

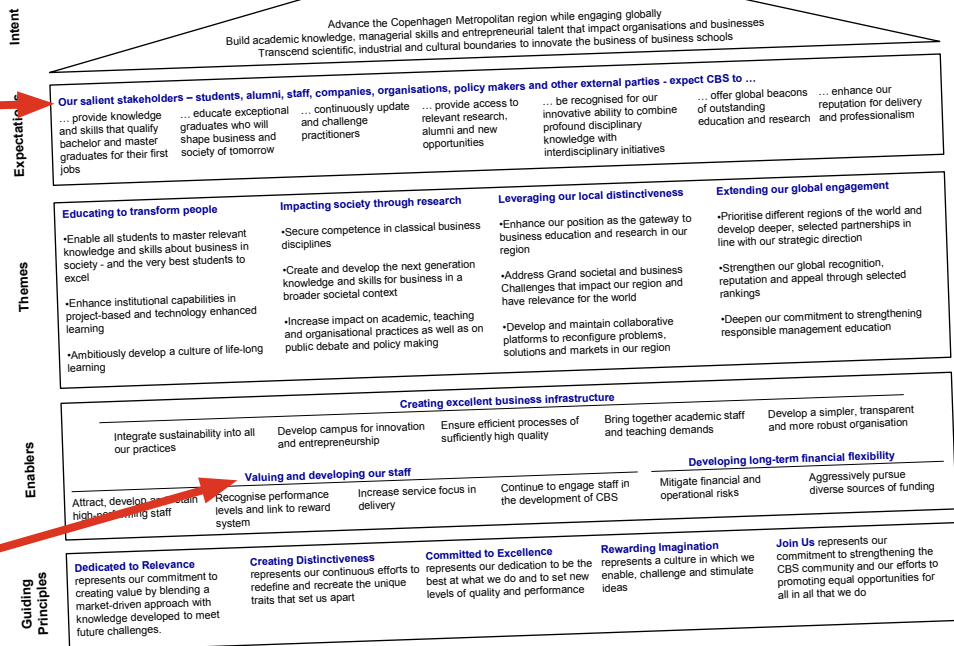
Har rektor forståelse for, at nogle ansatte er utilfredse med, at CBS' strategiplan ligner den fra et middelmådigt engelsk universitet?

"Nej, det har jeg ingen forståelse for. Det er som sagt en unik CBS-strategy map med vores indhold sat i en generisk model..."

Se bagsiden

CBS Manifesto

Advance the Copenhagen Metropolitan region while engaging globally
Build academic knowledge, managerial skills and entrepreneurial talent that impact organisations and businesses
Transcend scientific, industrial and cultural boundaries to innovate the business of business schools

Krisemøde i CBS' bestyrelse

”BEHANDLES FOR LUKKEDE DØRE”. Sådan stod der ud for 6 ud af 9 mødepunkter, da CBS' bestyrelse holdt møde d. 18. marts. Lukning kan kun ske i særlige tilfælde, dvs. om personsager eller om dybt fortrolige økonomidrøftelser. Og kun et mødepunkt har en sådan alvor og berettiger lukning, erfarer FORSKERforum. Det handler om **”Status på omorganisering”**, som fyringer hedder på nydansk. Det er en orientering om 60-70 fyringsvarsler i næste uge. CBS' tap-ansatte har ordre om at sidde klar ved telefonen d. 30. marts kl. 8.30. Her får nogle af dem så at vide, at de er prikket.

Den omfattende lukning af mødepunkter er i strid med Uni-Loven, der taler om 'videst mulig åbenhed'. Det absurde i lukningen er i øvrigt, at også mødepunktet **’CBS og pressen’** var lukket ...

Rektor bombastiske erhvervsimplementering

Lukning af de mange mødepunkter kan skyldes, at rektor Johan Roos' egenrådige ledelsesstil har skabt flere krisesager. De har udspring i, at bestyrelsesformand Anders Knutsen og rektor opererer i en gråzone, der skal servicere erhvervslivet. De ønsker at CBS skal være en business-school mere end et universitet (med forskningsbaseret). De har gennemtrumfet strategiplanen **’Business in Society’**, men den bombastiske erhvervsimplementering af, hvad

det betyder, er kommet bag på mange CBS' forskere.

Blandt de konkrete krisesager er der rektors skandaleafvisning af at ansætte den verdenskendte sociolog Richard Swedberg med ikke-faglige begrundelser (FORSKERforum 241). Rektor har også kørt enegang ved at være den eneste af de danske rektorer, som åbenlyst har støttet videnskabsministerens forslag om 1-årige kandidater (tilmed i form af en konkret ansøgning til ministeriet).

Så var der CBS' adoption af Lomborg, selv om Lomborgs institution ikke forsker (FORSKERforum 242).

To forliste rektorprojekter

Et af rektors personlige flagskibe BiS-plattormer er også blevet afblæst (se side 8), og det var et lukket mødepunkt. Det handler om, at rektor egenhændigt havde besluttet at en rektorpulje på 3x20 mio. skulle bruges på nogle højprofilerede projekter, som rektor havde håndplukket to professorer til at lede. Men det vakte store protester blandt det akademiske personale, fordi det var udefineret og luftigt.

Også et andet er rektors prestigeprojekter (se side 9) er blevet afblæst, og det var et punkt på dagordenen. Det var den pinlige historie om, at CBS har fået et stort NEJ og FORBUDT fra Videnskabsministeriet til at etablere en efteruddannelsesfond i en usædvanlig fusion

mellem en offentlig part (CBS-Executive) og så en privat erhvervsdrivende fond, som udbyder efteruddannelse for erhvervsfolk (SIMI). Rektor havde set stort på lovgivningen og promoveret projektet i et par år, på trods af det åbenlyst lovstridige heri. Og aktindsigt i sagen afslører stor juridisk og politisk amatørisme på et universitet, der angiveligt beskæftiger sig professionelt med forvaltning og lovgivning.

Også rektor sendt uden for døren

Det foreløbige bestyrelsesreferat fortæller tonløst om bestyrelsens arbejde bag de lukkede døre. Men der er dog knaster:

Hvad angår medarbejderprotesterne, der aflyste BiS-plattformene står der: **”Bestyrelsen bad direktionen styrke arbejdet med at sikre lokalt ejerskab til strategien. Direktionen har inviteret Akademisk Råd's næstformand til dialog om hvordan der kan udvikles større lokalt ejerskab til BiS plattformene”**.

Hvad angår privatiseringen af Masters-uddannelserne står der lakonisk: **”CBS-SIMI Executive. Som led i den løbende opdatering af bestyrelsen om CBS-SIMI Executive, orienterede direktionen om status siden sidst”**.

Det fremgår dog ikke af referatet, at direktionen – rektor, direktøren m.fl. – blev sendt uden for døren under visse punkter, da bestyrelsen ønskede en drøftelse i enrum ...

Dobbeltroller og multikasketter

Enkelte forskere har centrale poster både ved uddeling af offentlige og private forskningsmidler på sundhedsområdet.

Ekstern finansiering spiller en stadig større rolle i forskningsverdenen, ikke mindst på sundhedsområdet. Novo Nordisk Fonden kommer i år til at finansiere en femtedel af forskningen på KU-SUND, fortalte FORSKERforums sidste nummer. Men når de private donorer får en stadig rolle at spille, så er der også mere indflydelse i hænderne på de personer, der konkret sidder

Habilitetsregler med gummi

Medlemmerne i statens forskningsråd er underlagt en række regler for, hvornår de er inhabile ved behandling af fondsansøgninger. I flere tilfælde er formuleringerne dog ikke særligt håndfaste. For eksempel hedder det, at man er inhabil ved man er *"ansat ved en offentlig institution, et fakultet, en faglig enhed eller et institut m.v., ansættelsesstedet er ansøger, og sagen har meget væsentlig betydning for ansættelsesstedet."*

Det centrale er, at bevillingen skal have 'meget væsentlig betydning', og det er en formulering, der går igen i flere andre regelpunkter. Spørgsmålet er bare, hvor stor en bevilling, der skal til, før man kan snakke om 'meget væsentlig betydning'. Og det spørgsmål er ikke sådan at få svar på.

"Det er en standard, der kan udfyldes. Den er dynamisk. Det kommer an på hvilke faktorer, der er. Det kan komme an på hvor stor bevillingen er. Det kan også være, at det er noget banebrydende forskning af stor betydning," forklarer chefkonsulent og jurist Charlotte Elverdam i Forskningsstyrelsen.

Hvor stort skal beløbet være for at være meget væsentligt?

"Der er ikke sat kroner og øre på. Der skal ske en individuel vurdering i hvert enkelt tilfælde. Der må ikke sættes skøn under regel".

En million kroner kan jo have stor betydning for et institut?

"1 million kan være væsentligt i nogen sammenhænge, i andre sammenhænge kan det være en bagatel. Det er derfor, det altid beror på en konkret vurdering", svarer chefkonsulenten.

Den konkrete vurdering foretages i rådet, men Charlotte Elverdam og de øvrige embedsmænd hjælper og vejleder, når der er behov for det.

med beslutningerne om, hvad og hvem der skal modtage forskningsstøtte.

Og flere af de centrale personer har tilmed dobbeltroller, således at de både er med til at uddele private og offentlige forskningsmidler. I hvert fald tre medlemmer af Det Frie Forskningsråd for Sundhed og Sygdom (FSS) er også med til at uddele penge i de to største private fonde inden for sundhedsforskningen. Det drejer sig om FSS' **formand Niels Borregaard**, der sidder i Novo Nordisk Fondens (NNF) bestyrelse og er formand i fondens læge- og naturvidenskabelige komite, næstformanden **Jørgen Frøkiær**, der sidder i Lundbeckfondens sundhedsvidenskabelige komite, og **Mette Rosenkilde**, der er næstformand NNF's Nordisk Forsknings Komite.

Borregaard: Forskningsrådsformand, Novo m.m.

Særligt Niels Borregaard er en mand med usædvanligt mange kasketter. Formand for forskningsrådet. Medlem af Novo Nordisk Fondens (NNF) bestyrelse, hvor han også er medlem af en priskomite. Han er medlem af det akademiske råd på KU-SUND og en række andre forskningsmæssige råd og udvalg. Han sidder i bestyrelserne for Alfred Benzon's Fond og Svend Andersen Fonden.

Formelt er der ingen problemer i at rådsmedlemmer har flere kasketter på. Godt nok er der en regel om, at samme person ikke kan sidde i flere af statens forskningsråd, men når det gælder private fonde, er der frit slag, og det er ifølge **kontorchef Grete Kladakis** fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen ikke noget, man skeler til, når man indstiller rådsmedlemmer.

Forskningens baroner

Men det er ikke uden betydning, når enkelte personer får en så central rolle i forhold til uddeling af forskningsmidler. Det mener blandt andre **sociologiprofessor Heine Andersen**, der har undersøgt fordelingen af forskningsmidler, hvilket fik ham til at introducere begrebet 'forskningens baroner' om den lille elite, der løber med en stor del af midlerne.

"Borregaard varetager ressourcefordeling både i privat regi, i forskningsrådet og i forhold til universiteterne. Dermed inkarnerer han som person den nye tendens der kaldes trippel-helix – en sammenfletning mellem stat, erhvervsliv og forskning, der aftegner sig især inden for biologisk, medicinsk og farmakologisk forskning. Så det er en illustration på denne tendens inden for forskning", siger Heine Andersen.

Kan det betyde, at enkeltpersoner får indflydelse på retninger inden for forskningen?

"Det vil de have – selvfølgelig. Om det er godt eller skidt er svært at vurdere. Man kan sige, at der være en risiko for, at man mister noget pluralisme og mangfoldighed. At snævre typer af fagligheder kommer til at fylde mere end godt er", svarer professoren.

Industriens indflydelse på den offentlige forskning

Heine Andersen pointerer dog, at han udtaler sig om problemstillingen på principielt plan, og at han ikke har grund til at tro andet, end at Niels Borregaard er kompetent og i stand til at varetage sine hverv uden at sammenblende de forskellige roller. Han beklager dog, at magtstrukturerne inden for forskning er så dårligt belyst og efterlyser undersøgelser af området.

Det samme gør **Claus Emmeche**, lektor og leder af Center for Naturfilosofi og Videnskabsstudier ved KU-NAT. Han ser kritisk på industriens store indflydelse på forskningslandskabet, og en stor fordelings-indflydelse hos enkelte personer er en problemstilling der ligger i direkte forlængelse, mener han.

"Der er altid konkurrence mellem fagområder, og så kan det godt have en betydning, hvilke områder, der er repræsenteret. Man kan næsten ikke undgå at komme til at forfordele nogen frem for andre områder. Samtidig er det en bekymring, og den her diskussion kan tages åben. Ofte er folk jo bange for at lægge sig ud med dem, der har stor indflydelse".

Dialog og gennemsigtighed

Ebbe K. Graversen, leder af Center for Forskningsanalyse ved AU, mener, at dialog og gennemsigtighed omkring bevillinger er alfa og omega, og det er i hans øjne ikke det, der har præget "Novo Nordisk Fondens indtog på KU". Men Borregaard sidder med stor indflydelse.

"Borregaards mange kasketter er ikke et problem, så længe de er synlige og klart udmeldt og prioriteret. Det er jo ikke således, at han alene bestemmer, hvem forskningsrådet skal give penge til. At man sommetider får fornemmelsen af, at et område får mange bevillinger, og at samme område har en person i forskningsrådet, er egentlig en understregning af, at en dygtig forsker sjældent er alene, men en del af et dygtigt forskningsfelt," skriver Ebbe Graversen i en mail til FORSKERforum.

Men, advarer han, igen er åbenheden essentiel.

Novo Nordisk Fondens
priskomite
(Medlem)

Det Frie Forskningsråd
Sundhed og Sygdom
(Formand)

Novo Nordisk Fonden
(Bestyrelsesmedlem)

Novo Nordisk Fonden
Den læge- og naturvidenskabelige komite
(Formand)

Akademisk Råd
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, KU
(Medlem)

Det Sundhedsvidenskabelige
Fakultets forskningsråd
(Medlem)

Rigshospitalets forskningsråd
(Medlem)

Novo Nordisk A/S
(Aktionær)

Svend Andersen Fonden
(Bestyrelsesmedlem)

Alfred Benzons Fond
(Bestyrelsesmedlem)

Region Hovedstadens forskningsudvalg
(Medlem)

'Jeg vil kun fremme kvalitet – ikke forskningstemaer

Formanden for FSS Niels Borregaard er en edderkop i forskningsverdenen. Men han har ingen habilitetsproblemer

Det lægevidenskabelige forskningsråds **formand Niels Borregaard** sidder i Novo Nordisk Fondens (NNF) bestyrelse og er formand i fondens læge- og naturvidenskabelige komite. Han er medlem af det akademiske råd på KU-SUND og en række andre forskningsmæssige råd og udvalg. Og så ejer han også aktier i virksomheden Novo Nordisk.

INTERVIEW

Hvorfor har du engageret dig så mange steder?

"Fordi jeg er blevet bedt om det. Jeg har siddet mange år i den lægevidenskabelige komite i NNF som formand, hvilket også giver en plads i bestyrelsen. Den opgave sagde jeg selvfølgelig ja til".

Selvfølgelig?

"Det er da et spændende arbejde at være med til at dele penge ud til god forskning".

Borregaards forsknings-prioritering

Gør du dig nogen overordnede tanker om, hvor vi skal bevæge os hen med forskningen?

"Det gør jeg – vi skal støtte kvalitet. Men jeg tænker ikke i tematiske emner. Det, jeg synes er sjovt at bedømme og give penge til, er netop den fri forskning".

Føler du selv, du kan spille en forskningsstrategisk rolle for dansk sundhedsforskning?

"Det føler jeg sådan set ikke, jeg gør. Det er klart, de store centerbevillinger er ikke helt fri. Der har vi diskuteret i fonden, hvilke områder vi gerne vil støtte. Så der er en mulighed. Men min egen tilgang er, at jeg gerne vil støtte kvalitet, næsten uanset det tematiske emne".

Hvis man støtter et projekt et sted, er det vel oplagt at støtte det igen det andet sted?

"Man kan sagtens risikere, at der ligger ansøgninger fra de samme grupper. Og hvis man synes et projekt er godt i en sammenhæng, vil man formodentlig også synes det i en anden sammenhæng. Men konkurrencen fra andre projekter er forskellige fra gang til gang".

Gik ikke udenfor døren

Hvad var din rolle ved store centerdonationer?

"Alle ved jo, at jeg er ansat på KU, så på den måde er der en vis grad af inhabilitet, som jeg bestemt har gjort opmærksom på. Jeg gik ikke uden for døren, men jeg forholdt mig stille, og svarede, hvis jeg blev spurgt".

Har man som forsker en tendens til at prioritere forskning på sit eget område?

"Jeg kan ikke genkende det som sådan. Det er klart, du har større mulighed for at bedømme perspektiverne at nogle forskningsprojekter, når de ligger tæt på dit område. Men et større kendskab gør ikke, at jeg tænker: ja, det må vi

fremme. Måske er jeg sågar mere kritisk".

Er det et tungt ansvar?

"I høj grad. Der er jo alt for få midler, og man skal jo vælge imellem mange rigtig dygtige grupper. Personligt er det en ulempe at jeg ikke selv kan søge NNF, og når jeg søger FSS, bliver man som medlem ekstra gransket.

Ikke inhabil ved millionbevilling

Hvornår oplever du inhabilitet?

"Hvis jeg kan se, jeg har en interesse, for eksempel at det er en ansøgning fra grupper, jeg er involveret i, så går jeg uden for døren.

Ifølge reglerne er du inhabil, når du sidder i Akademisk Råd og bevillingen har en væsentlig betydning for fakultetet – hvornår har den det?

"Der vil ikke være nogen af de bevillinger på halve og hele millioner, vi kan give i FSS, som har en væsentlig betydning for SUND".

Du har aktier Novo Nordisk – kan de give inhabilitetsproblemer?

"Jeg er så en af de få, der har været ærlige og opgive det. Men jeg mener ikke, det kan være et problem. Det er som for mange andres vedkommende nogle af mine pensionsmidler, der står i Novo Nordisk-aktier".

lah

Lauritz' topstyrede strukturproces

Rektor Lauritz Holm-Nielsens store reform blev gennemført som snuptag og med minimal indflydelse til de menige og ti

Blandt de menige medarbejdere er der i kulissen stor utilfredshed med AU-strukturproces. Det er en udbredt opfattelse, at ledelsen med et snuptag og minimum af medindflydelse har styret processen med en 'masterplan' i skuffen. Ledelsen har godt nok hele tiden sagt, at man informerede og at man har lagt forslag ud til dialog. Men indvendingerne mod ledelsens udspil havde de menige svært ved at se i ledelsens næste trin, for der var stort set ingen korrektioner.

Den undersøgelse, som AU-studenterrådet lavede i februar fortalte, at 80 pct. af deltagerne i "den faglige udviklingsproces" ikke oplevede, at de havde indflydelse på den afgørende beslutning om strukturen.

Da ledelsen fx med et snuptag havde lavet den overordnede struktur om til 4 fakulteter i stedet for 9, forklarede ledelsen - lidt undskyldende - at nu startede så den rigtige og vigtigste proces, nemlig hvordan strukturen nedenunder skulle se ud. Det handlede om institutter og fagligheder. Men også her er de ansatte kørt over, fortæller nogle åbenmundede blandt personalet.

Hvad er formålet?

"Vi undrer os over, at ledelsen mener, at det er bedst at gennemføre så store ændringer som muligt med så lidt indflydelse som muligt til medarbejderne. Det gælder både principielt og institutionelt: Der mangler simpelthen checks and balances i systemet, og det gælder ledelsesstil: Hvordan kan ledelsen tro at ændringer bedst gennemføres med så lille inddragelse af medarbejderne som muligt", spørger **juraprofessor Sten Schaumburg-Müller**.

"Helt grundlæggende undrer vi os over, hvad der egentlig er formålet med denne store omrykning: Hvad var problemet med den gamle struktur", spørger juraprofessoren. "HVORFOR denne store omrykning i systemet: Er det for at spare på administrationsomkostninger? Er det for at styrke den enstrengede topstyring?"

Professoren konstaterer, at ledelsen især påberåber sig tværfaglighed som begrundelse. Men det er svært at forstå, at store administrative enheder skulle give mere tværfaglighed? Og de incitament, der nu lægges op til, kunne også være gennemført med en struktur svarende til den gamle.

Hvor er den faglige ledelse?

I mange faglige miljøer oplever man, at det ikke er fagligheden, som har været styrende for den nye struktur, og at det ikke er fagligheden, som skal være styrende fremover, fordi ledere ikke har fagviden. "Det er nødvendigt at have

visionære folk i ledelsen, der kan tænke ud over det daglige og den snævre fagpolitik. De skal kunne tænke ud af boksen. Men det er svært at forstå at ændringer bedst skulle kunne gennemføres uden inddragelse af dem der skal beskæftige sig med det til dagligt", siger professoren.

Fagligheden mangler, siger jura-professoren: "Det er ikke topmotiverende at have en ledelse som tilkendegiver at være utilfreds med den hidtidige faglighed uden at man får nogen fornemmelse af at den kender til den, endsize er interesseret i et sådant kendskab".

“Ledelsen har stort set holdt sig til sin 'masterplan' – der har været få og små korrektioner. Og det er udtryk for en besynderlig ledelsestænkning på en videnarbejdsplads, at man tror at der kan styres via top-down

Ole Hagh

DJØF-tillidsmand: Ledelsens 'masterplan'

"Den endelige faglige institutstruktur kommer såmænd ikke som en overraskelse. Den indeholder i store træk det, som har været besluttet længe. Det følger de tidligere ledelsesudspil, med små variationer. Processen har ikke været 'skindemokrati' for der har slet ikke været noget", siger **Ole Hagh**, der er DJØF-tillidsmand på ASB-Handelshøjskolen.

"Det har været topstyret hele tiden i så høj grad, at det er svært at tro andet end af der har ligget en 'masterplan' i skuffen. Ledelsen har sagt, at man ville dialog. Men ledelsen har selv udvalgt de medarbejdere, som man ville lytte til. Og der har rigtignok været en omfattende information, men ingen involverende dialog. At man får lov til at skrive sig ind i et virtuelt debatforum flytter jo ikke ret meget ..."

"Og ledelsen har stort set holdt sig til sin 'masterplan' – der har været få og små korrektioner. Og det er udtryk for en besynderlig ledelsestænkning på en videnarbejdsplads, at man tror at der kan styres via top-down. Man kan ikke tvinge folk og fagligheder ind i kunstige samarbejder. Såvel forskning som undervisning skal være forankret i faglige miljøer. På et universitet med en forholdvis flad ledelsesstruktur og stærk faglig specialisering på gulvet, må ledelse nødvendigvis baseres på medarbejderinvolvering og motivation".

Humaniora: Ikke hørt

"Mange medarbejdere føler sig ikke tilstrækkeligt hørt og kommer ikke jublende ind i de ny

megainstitutter. Det er derfor ikke fair, når ledelsens kommentar til Studenterrådets rapport, er, at de er kede af ikke at have kommunikeret godt nok. Problemet med den manglende medinddragelse er reel - folk føler sig ikke hørt", siger **Søren Pold**, næstformand i det tidligere Humanistiske Fakultets Akademiske Råd siger:

"Da ledelsen i foråret 2010 startede strukturprocessen var vi lydhøre, for der kunne ske nogle fusioner med faglige argumenter. I processen blev vi så løbende forelagt forskellige forslag, og ledelsen har løbende sagt, at i næste fase ville de lytte lidt mere. Og det blev understreget, da de faglige opdelinger på de fire fakulteter skulle implementeres. Nu ville de faglige miljøer få indflydelse. Der blev før jul nedsat en 'task-force' med repræsentanter, som ledelsen udpegede, som kom med et forslag, der kom i høring. Men det var ikke det endelige forslag, og det endelige resultat afviger væsentligt fra forslaget. Akademisk Råd er således ikke blevet hørt om det endelige forslag, før det blev vedtaget, hvilket vi er utilfredse med», forklarer Pold.

Studenterrapport: Rektors afvisende stil

I Studenterrådets rapport om den faglige udviklingsproces fælder deltagerne en hård dom over ledelsens lydhørhed over for kritik. Kun 33 procent erklærer sig enige i, at det er velset at give udtryk over for sine synspunkter over for AU's ledelse, og kun 14 procent mener på samme måde, at universitetets ledelse er åben for kritik.

I rapporten nævner flere af rapportens deltagere konkret rektors stil som en begrænsning på den åbne debat. Rektor har virket afvisende, når nogle sagde ham imod til de offentlige debatmøder. Den kritik tager rektor også på sig: "Jeg fornemmer, at det i høj grad har påvirket billedet af debatklimate i rapporten, at jeg på et møde for medarbejdere afviste et spørgsmål fra en studerende, fordi der skulle være møde for de studerende på et andet tidspunkt. Det har jeg undskyldt. På det møde kom jeg også – mod min hensigt – til at virke afvisende over for et spørgsmål fra en medarbejder, fordi det samme spørgsmål forinden var blevet drøftet på et møde med det pågældende hovedområde", forklarer rektor.

Ledelsens svar: Kommunikationsproblemer

I ledelsens øjne henvises kritikken til at være et kommunikationsproblem, jf. rektor Lauritz Holm-Nielsen: "Der kan ikke sås tvivl om, at vores intentioner har været at inddrage medarbejdere og studerende i den faglige

S

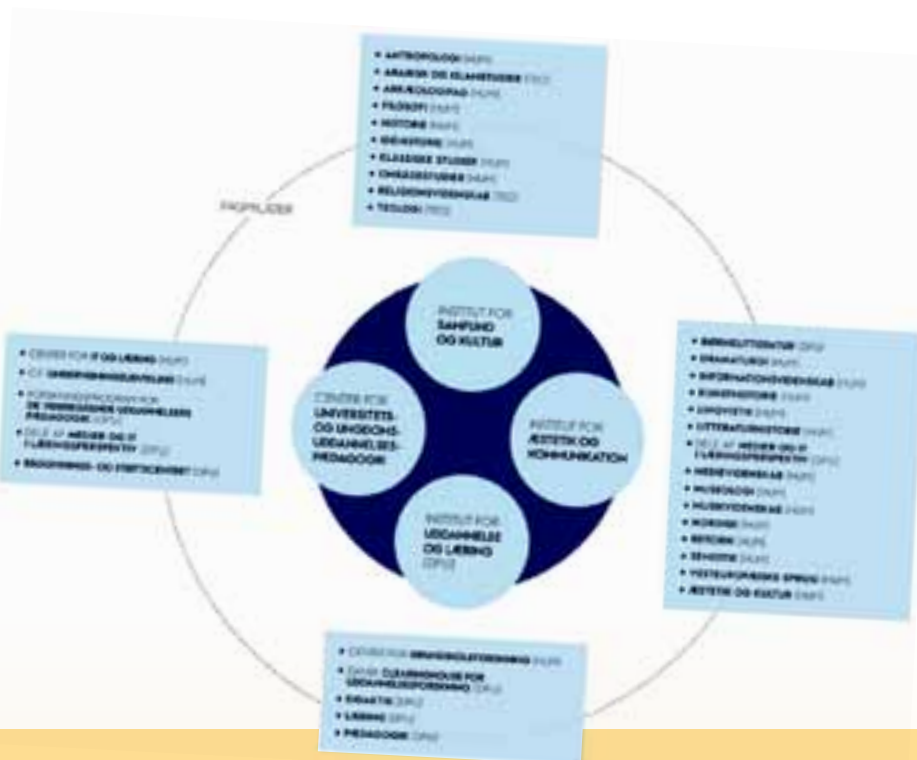
il de faglige miljøer, lyder kritikken

udviklingsproces og debatterer den med dem. Men når så mange af de fire procent, der har valgt at deltage i undersøgelsen, alligevel ikke føler, at de er blevet hørt, så må vi tænke over, hvordan vi bliver bedre til at kommunikere vores intention om indflydelse og debat ud".

Men ledelsens henvisning til kommunikationsproblemer holder ikke, mener medarbejderne:

"Virkeligheden er simpelthen den, at mange medarbejdere ikke føler sig tilstrækkeligt hørt og derfor ikke kommer jublende ind i de ny megainstitutter. Det er derfor ikke fair, når ledelsens kommentar til Studenterrådets rapport, er, at de er kedede af ikke at have 'kommunikeret' godt nok. "Problemet med den manglende medinddragelse er reel - folk føler sig ikke hørt", siger lektor Søren Pold, næstformand i det tidligere Humanistiske Fakultets Akademiske Råd.

jø

Arts: Mammutinstitutter eller minifakulteter

Det gamle humaniora samt teologi og DTU hedder nu Arts, og det er samlet i mammutinstitutter med meget spredte fagligheder: Teologi og antropologi skal fx have samme institutleder og studienævn. Musikvidenskab og informationsvidenskab skal have samme institutleder. DPU forbliver stort set samlet (minus børnelitteratur).

"Hvad der er den dybere hensigt med denne store sammenlægning i meget store og heterogene enheder er desværre uklart. Er det mammutinstitutter eller minifakulteter? Jeg håber da, at det vil kunne fungere. Men det er blevet meget store institutter, som skal samles under en institutleder, som umuligt kan have faglig indsigt hele vejen rundt. En institutleder skal have 170 medarbejdere.

Og der kan blive et problem med den faglig identitet på de enkelte fag. Nogle institutter kan slet ikke samles på samme adresse – fx mit", forklarer **lektor Søren Pold**, som sidder på det, der i dag hedder Institut for Informations- og medievidenskab.

Oplæg til rivalisering og fagchauvinisme

Også organerne Akademisk Råd og studienævn kommer til at agere i en faglig gråzone. "Der er risiko for rivalisering og fagchauvinisme. Hvordan ledelsen vil styre fagligt og økonomisk i forhold til uddannelser med meget forskellige

interesser er uklart. Hvordan undgår man rivalisering og magtspil med så store enheder og forskellige fagligheder? Det bliver det store spørgsmål og den store ledelsesudfordring".

Hvordan skabes faglig dynamik i så store enheder, lyder spørgsmålet. *Måske er hensigten med den nye struktur en helt anden, nemlig at faglighederne kan topstyres?*

"Ledelsen har skabt en enstregen struktur, hvor der kan styres ovenfra: Bestyrelse – rektor – dekan – institutledere med meget store enheder. Det har de jo lov til efter loven, men ideerne og dynamikken inden for forskning og uddannelse skabes jo nedefra med rod i forskernes forskning, så udfordringen bliver at skabe et universitet, hvor den vigtige faglige dynamik sikres frihed og manøvre dygtighed og ikke styres ovenfra eller skal godkendes af ledelsen. Det mangler vi at se nogle konkrete bud på - både inden for uddannelse og forskning.", svarer lektoren.

Tungt system

Miljøernes hovedbekymring er, om disse mammutinstitutter kan komme til at fungere. Hvordan sikres dynamikken, samtidig med at grundfaglighederne bevares. Hvordan sikres identiteten og brands for hvert fagfelt?

"Der er lagt op til et meget tungt system, hvor man nærmest opnår det modsatte af den dynamik, som man taler om", mener lektoren,

der har været meget kritisk overfor den ledelsesstyrede proces:

"Mange af de menige medarbejdere kommer altså ikke jublende ind i det her. Nu har man lavet megainstitutter på arts, men uden medarbejderinddragelse. Der har været minimal medbestemmelse i processen, som ikke har været en inddragende proces".

jø

DPU-forskere til Aarhus

Ca. 20 forskere i fra miljøerne for børnelitteratur og it-læring skal løsrives fra DPU og fusioneres ind under miljøer i Århus. De pågældende medarbejdere skal dermed flytte fra Emdrup til Ringgaden.

Flytningen har vakt store protester på DPU, bl.a. i et åbent brev fra tillidsfolk. Der henvises til, at flytningen er løftebrud fra ledelsen, idet Rektor i et teknisk aftalepapir for fusionen 2007 lovede, at DPU ville forblive samlet.

Bag protesterne over flytning af relativt små miljøer ligger en større angst på DPU, nemlig at det er første skridt i en større "partering af grisen". Det er nemlig ingen hemmelighed, at der var større humaniora-miljøer i Aarhus, som gerne vil indpartere delmiljøer fra DPU. Og Arts-dekanen Mette Thunø har ikke givet garantier for, at der ikke venter parteringer forude.

Statskundskab: Navn? Med hvaffor en faglighed?

Hvorfor ændre et 'brand'? Og hvorfor skal politologi pludselig forbindes med økonomi?

Fusioner og institutkonstruktioner og navne bragte sindene i kog på AU-Statskundskab. 15 professorer herfra sendte omgående et protestbrev til rektor Lauritz B. Holm-Nielsen i forundring og harme over, at fakultetets nuværende navn "Department of Political Science" skal ændres til "Department of Public Policy and Public Administration". Professorerne advarer kraftigt mod en sådan ændring, fordi Statskundskab har sit brand i offentligheden, og det vil give signalforvirring for studerende og internationalt, hvis der kommer støj ind.

FORSKERforums kilder fortæller, at allerede få dage efter protestnoten havde dekan Svend Hylleberg givet sig – men kun delvist. Han var indforstået med, at det danske navn kan blive som før: Institut for Statskundskab. Men han ville lade den kommende kreds af institutledere tage stilling til det internationale navn. Og med flere faginteresser involveret kan det internationale navn ende på "Political Science and Public Administration".

Faglig mudder

Hertil siger politologerne nej, for det er signalforvirring: "Kun CA. 20 pct. af instituttets forskning og undervisning handler om 'public administration', så hvorfor skulle det særskilt ud? Og ude i verden vil navnet så ikke på samme måde blive forbundet med den traditionelle politisk videnskab, som hele instituttet står for. Man kunne med lige så stor ret kalde os for Political Science and International Relations, som enkelte af vores søsterinstitutter hedder", forklarer **lektor Rune Stubager**.

Men politologernes skepsis handler ikke kun om navnet. Ledelsen omtaler nemlig fakultetet som "den nye brede business-school". Heri ligger en fusion af samfundsvidenskaberne fra det gamle AU og især erhvervsøkonomerne fra Handelshøjskolen ASB under samme faghat.

"Vi på statskundskab har ingen ønsker om at blive associeret med ordet og fagligheden bag 'business'. Man kan frygte, at der ikke bare er tale om ord, men at man faktisk vil puffe statskundskabs faglighed – og psykologis og juras – over mod 'business schools', erhvervsorientering og offentlig administration. Hvis det er tilfældet, er det forstemmende, at det gøres i så fald uden respekt for og – må man konkludere - indsigt i, hvad det faktisk er for klassiske fagligheder, som disse fag indeholder", forklarer Stubager.

Kronprinsen Frederik er måske den største kendis, der har fået sin uddannelse på AU-Statskundskab – dog med middelmådig karakter. Her ses han ved en officiel AU-indvielse i februar sammen rektor Lauritz B. Holm-Nielsen (th) og den nye bestyrelsesformand Michael Christiansen.

International forvirring

"Dekanen har ikke droppet 'den brede business'-formulering. Vi bliver den bredeste business-school i verden. Den dybe indlejring findes ikke andre steder. Der vil da blive problemer med akkreditering med en sådan bredde", siger **lektor Derek Beach**, som stammer fra USA. "På alle topuniversiteter er 'Schools of Business' og samfundsvidenskabelige fag (og særlig Political Science) skarpt adskilt. På Harvard har man fx Harvard Business School, mens Political Science findes som Department of Government på fakultetet for 'Arts and Sciences'. Der er tunge faglige grunde til dette, især da business schools har et andet forskningsfokus (ledelse), samt at deres tilgang er langt mere 'praksis-orienteret' end det, som ellers foregår på universiteterne", forklarer lektor Beach.

Andre end fagfolk kan blande sig i fagligheden

"Vi har ikke noget imod tværfaglighed; det foregår allerede i omfattende grad. Ledelsen fremturer med planer uden at fortælle, hvad det skal løse i praksis. Vi forstår simpelthen ikke det faglige formål med denne store omrykning af fagligheder. Hvad er problemet med de nuværende fagligheder, og hvad løser den nye struktur? I stedet for at forklare os,

hvad der har været problemet, så diverterer ledelsens strategiplaner med smarte slogans og management-plusord som fx 'business' og 'nye brede business school' og så mistænkeliggør de os for 'silotænkning' og 'fagchauvinisme'".

De statskundskabsansatte er bekymrede for, om ledelsens tobens- eller flerbens-strategi i det skjulte vil bortdefinere grundfagligheden.

"Vi frygter en faglig udvanding og mindre fokus på grundfaglighed og grundforskning, som er en af vores styrker ud over at vi er kendt for at uddanne politologer på højt niveau. Der er stor forskel på de erhvervsrettede uddannelser på Handelshøjskolen og vores uddannelse, som har et bredere samfundsmæssigt sigte", slutter Stubager.

Uklarhed om bevillinger

Statskundskab er traditionelt undervisnings-tungt med mange studerende og stor STÅ-indtjening. Faget har således en god økonomi. Men integrationen under den nye business school vil foregå ved, at AU tager penge fra Statskundskab for at kanalisere dem tilbage til dekanen. Og dekanen kan så omkanalisere penge fra den politologiske faglighed og over mod ledelse og management (business) og økonomi (dekanens eget fagområde).

Jura: En bestemt form for 'tværfaglighed'?

Er den nye struktur oplæg til fagligt snæversyn og traditionel fagimperialisme, spørger juraprofessor

“Hele ‘business’-terminologien gør os usikre på, hvad ledelsen vil med mammut-institutterne. Hvad angår faget jura ville vi jo foretrække den internationale varedeklaration ‘Law school’ (da Juridisk Institut). Men som det hele er sat op skal den hedde Law and Administration SSM: eller med tilføjelse af et eller andet, og selv om ledelsen prøver at bagatellisere, så signalerer det noget helt andet til såvel studerende som udlandet. Der bliver etiketteproblemer», siger juraprofessor Sten Schaumburg-Müller.

«Ledelsen taler om synergi, tværfaglighed og kritisk masse som begrundelse for mammut-fakulteter og -institutter. Men man kan blive bekymret for at de eksisterende uddannelser og dertil hørende faglige miljøer undermineres med den nye struktur. Der er stor efterspørgsel på juridiske kandidater fra Aarhus Universitet. Vil det også være tilfældet når det hele laves om og vi ikke længere må have ‘silo-uddannelser’? Der findes jo andre jura-uddannelser i København, Odense og Aalborg, som er klar til at overtage kommende jurastuderende”.

Motiv: Centralisering

Juraprofessoreren mener, at hensigten med ‘business’-terminologien er uklar, og uklarheden medfører motivforskning i, hvad ledelsen vil med det faglige:

“Et centralt motiv er centralisering, administrativt som fagligt. Ledelsen og dekanen

mener åbenbart, at alle samfundsvidenskabelige fag nu skal undergives en overordnet faglig og administrativ tilretning under business eller noget, der ligner (erhvervs-)økonomi. Den tværfaglighed, som ellers har været et buzz word for omstruktureringen, risikerer groft sagt at skulle afløses af en monofaglighed med økonomien for bordenden”.

Dekanen har netop ansat tre prodekaner, alle med økonomifaglig baggrund, og det vækker også uro, fortæller juraprofessoren: “Måske var der ikke andre kvalificerede? Men hele processen og bestemte fagligheder i toppen antyder snæversyn og traditionel fagimperialisme”.

En bestemt form for ‘tværfaglighed’?

Blandt de gamle grundfagligheder er stor bekymring om den store omlægning kommer til at ødelægge mere end den bygger op: “Man vil have tværfaglighed. Det støtter jeg, arbejder selv i bindestregsvidenskaberne retsfilosofi, retsantropologi mv. Men risikoen for, at man underminerer de veletablerede faglige miljøer, inklusiv undervisning er stor, når det gælder Jura, Statskundskab og Psykologi, der skal presses ind under noget, der kaldes “en bred business school. Betyder det, at ledelsen vil have en bestemt form for tværfaglighed? Skal jura være en underfaglighed under ‘økonomi’”, spørger juraprofessoren.

“Hertil er kun at sige, at tværfagligheden kunne fungere under det gamle system, og at en styrkelse kunne være gennemført med incitamenter fx til at danne tværgående centre. Store administrative enheder styrker ikke nødvendigvis tværfagligheden. Men det styrker det forvaltningsmæssige, styrende lag ...”

jø

Risiko for rivalisering

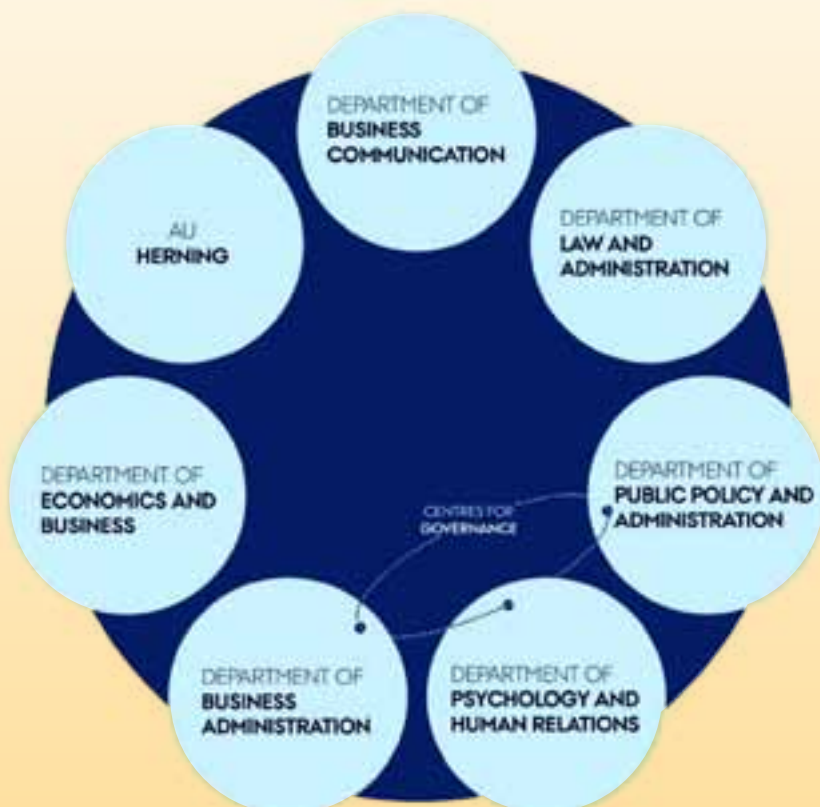
Da AU-ledelsens store fusions-øvelse startede i marts 2010 var en af de store spillere det markante økonomimiljø på ASB (tidl. Handelshøjskolen). Her frygtede man en simpel underlægning under økonomifaget på det gamle AU, og dermed at miste et kendt ‘brand’ og en kendt erhvervsøkonomisk faglighed.

Resultatet blev, at ledelsen groft sagt lagde to af de tidligere ASB-institutter sammen med økonomerne fra AU i samme institut (Economics and Business med ca. 200 medarbejdere) og to andre under et andet (Business Administration med ca. 100 medarbejdere): “Det er ikke en opsplitning, som er loyal overfor den eksisterende struktur, for den traditionelle styrke på tværs – erhvervsøkonomien – deles op”, forklarer ASB-lector Ole Hagh. Hans faglighed lander på det andet institut.

“I den opdeling sondres der mellem økonomi og forvaltning / ledelse, og man afgrænser det sidste så snævert at det ligner organisation, management og marketing. Hermed mister man forankringen i de øvrige erhvervsøkonomiske discipliner: Regnskab, driftsøkonomi, finansiering m.m.”, forklarer han. “I vores øjne havde det været mere fagligt rigtigt, at lade de tre erhvervsøkonomiske institutter på ASB følge hinanden”.

Han forudser, at der også bliver problemer med økonomien, for økonomien bliver bedst på det store institut Economics, fordi der her er mest bachelorundervisning, mens der er mest af den dyre kandidat-undervisning på det andet institut.

Der ligger også en risiko for rivalisering: “Ledelsen forestiller sig fx, at der skal skabes dynamik og synergier mellem fagligheder. Der skal skabes uddannelses-modularisering med hybriduddannelser, fx kultur-økonomi. Man kan endvidere frygte, at ledelsen vil lade de studerende shoppe i fag uden at det er tænkt ind i faglige helheder i et samlet curriculum”.

AU-struktur: Bombe under DMU

'Sektorforskningen' parteres og flyttes fysisk til Aarhus

DMU i Roskilde med hundreder af medarbejdere skal flyttes. Det sker over en femårsperiode som led i en faglig og fysisk samling i megainstitutter i Aarhus. DMU-fagfelter skal herefter mest placeres i Århus, og en mindre del i Emdrup (v. DPU-campus'et). Flytteplanen fremgår af AU-ledelsens plan med faglig og strukturmæssig centralisering i 4 hovedområder og med 26 faglige institutter. Rektor Lauritz B. Holm-Nielsen præsenterede onsdag eftermiddag ledelsens plan: "Det er den største ændring i AU's historie. Og der er ingen grund til at lægge skjul på, at alle bliver berørt - der er tale om vidtgående ændringer: Opgavemæssigt, geografisk, forvaltningsmæssigt ..."

DMU-opsplitningen og den fysiske flytning er det mest drastiske i reformen. DMU bliver splittet op i to afdelinger, der tager sig af henholdsvis grundforskning og anvendt miljøvidenskab (fx opgaver for Miljøministeriet). Den overordnede tankegang bag den faglige / geografiske samling er at samle AU-nat, DJF samt DMU for at udnytte "betydelige synergipotentialer og sikre forbedret sammenhæng mellem grundforskning og strategisk forskning".

DMU-direktør Sandbech: Myndighedsbetjeningens spilleregler?

På DMU vil Marin Økologi og Arktisk miljø foreløbig blive i Roskilde, fordi faciliteter er her, men på sigt flyttes til Aarhus. Der samles i et megainstitut for Bioscience med 500 medarbejdere, og her skal der både forskes og undervises, men instituttet skal også løse mange 'myndighedsopgaver' inden for natur-, vand- og miljøforvaltning.

Myndighedsbetjening kræver, at man forstår spillereglerne i det politiske administrative system. Jeg er bekymret for, om et klassisk, elitært universitetsmiljø vil kunne klare den opgave

Henrik Sandbech

DMUs faglige /geografiske indfusoneringsring betyder, at DMUs 'myndighedsopgaver' bliver indarbejdet som en konkret opgave for de nye institutter og dermed også for det gamle universitets forskere. Det bliver dog ikke sådan, at der sker titelskift. Sektorforskere bevarer titlen og fortsætter dermed med hovedopgaver

"oftest at varetage forskning samt myndigheds- og erhvervsbetjening" (overgangsordninger fra seniorforsker til lektor /professor vil blive lavet).

DMU-direktør Henrik Sandbech gennem 22 år har sagt op i protest mod opsplittningen, har han markeret for DMUs ansatte. Han kalder nedlæggelsen af DMU som en selvstændig strategisk enhed "en nedprioritering af danske natur- og miljøinteresser". Især er han utilfreds med, at sektorforskningsaspektet udtones, for den traditionelle sektorforskning løser tværfaglige problemer i en konstruktiv dialog med ministerier: Den opgave kræver, "at man forstår spillereglerne i det politiske administrative system. Jeg er bekymret for, om et klassisk, elitært universitetsmiljø vil kunne klare den opgave".

Flakkebjergs 175 medarbejdere flyttes fra Slagelse

Også de biologiske miljøer fra det gamle AU og DJF/Foulum samles i Aarhus i et storinstitut på 420 medarbejdere. Også her vil der være en

stor del myndighedsbetjening, og det vil være en ny udfordring for universitetets 'gamle' biologi-lektorer og -professorer med en bredere opgaveportefølje.

Der vil også ske andre nedlæggelser, bl.a. så de nuværende centre i Silkeborg og Kalø laves om til forsøgsstationer i løbet af 4-5 år, hvor forskningen flyttes til Aarhus. Også forskningscentrene i Flakkebjerg/Årslev ændres til forsøgsstationer inden for 4-5 år. Det betyder, at 150-175 forskere m. familie skal flytte til Aarhus og omegn. Også noget af forskningen i Foulum ryger dog til NAT i Aarhus. Men mange institutter samt fagfelter på alle fagområder skal igennem en fysisk flytning.

DJF: Chokflytning fra Flakkebjerg til Aarhus

Hvor er guleroden til os, spørger de ansatte: Tør jeg flytte til Aarhus uden ansættelsessikkerhed?

Foto: Kenn Rømer-Brühn

Kun ca. 20 af 175 medarbejdere fra Flakkebjerg ved Slagelse skal ikke flytte til Aarhus inden for de næste fem år. Flakkebjergmiljøet bliver splittet op i to institutter (hhv. Molekylær bio. og Agroøkologi). Også ansatte fra kvægforskningen i Foulum splittes på samme måde.

”Det er en slags afvikling. En dårlig situation og meget frustrerende”, siger tillidsrepræsentant **Per Gregersen** fra Flakkebjerg. ”Vi står tilbage med alle usikkerhedsmomenterne. Som ’sektorforskningsinstitution’ er vi ’fastansatte’ på tidsbegrænsede kontrakter, dvs. at vi skal finansiere vores egne ansættelser via eksterne midler. Det er en anden ansættelsesform end de traditionelle universiteters, hvor der er få fastansatte og mange løse på åremålskontrakter. Så nu spørger Flakkebjergs ansatte sig selv: Tør jeg flytte til Aarhus inden for de næste fem år uden ansættelsessikkerhed?”

De ansatte: Dårlig faglig begrundelse for flytning

Dekanan for det nye storfakultet har samtidig markeret, at ledelsen ikke kommer med en økonomisk gulerod, som skulle gøre det attraktivt at flytte.

Selve flytteprocessen kan dermed også blive en afvikling, for det bliver svært at tiltrække nye medarbejdere til projekter, når de får at vide, at de måske under projektperioden må regne med at flytte fra Sjælland til Århus.

”Usikkerheden betyder selvfølgelig, at hvis muligheden er der, kan man ikke fortænke folk i at søge jobs andre steder, selv om planteforskning har et begrænset jobmarked”, siger tillidsmanden.

Argumenterne for nedlæggelsen af Flakkebjerg lyder, at det skal skærpe den faglige synergi og skabe større kritisk masse, men hertil

svarer de ansatte: ”I forhold til omkostningerne ved den fysiske flytning er gevinsten begrænset. Argumenter om større fagligt samarbejde halter også, for du kan sagtens arbejde globalt fra Flakkebjerg. Og i øvrigt er det sådan med planteforskning, at Flakkebjerg i dag har større samarbejde med miljøer på KU-LIFE eller på DTU end med miljøer i Aarhus ...”

“ Der bliver problemer med at få de finansieringsformer til at fungere sammen, og ledelsen har ikke antydning, hvordan det løses ”

Per Gregersen

Konflikt mellem seniorforskere og lektorer på blandingsinstitutter

I fusionen mellem universitetet og sektorforskningen i 2007, hvor DJF blev lagt ind under Aarhus, lå der også, at det traditionelle universitet skulle til at løse nye opgaver i form af ’myndighedsbetjening’ for ministerier og styrelser m.fl. I sektorforskningen skulle seniorforskerne dermed selv generere projekter og kontrakter, så de kunne tjene deres egen løn ind. På det gamle universitet var der få fastansatte lektorer og professorer og til gengæld mange løse på årskontrakter. Konflikten mellem disse to ansættelsesformer tages nu med ind på de nye blandingsinstitutter. Især Molekylær Biologi og Genetik, bliver en stor rodekasse, når det handler om ansættelsesformer. Her er ca. 1/3 af de ansatte fra sektorforskningen.

Og der er lagt op til direkte konfrontation mellem de to ansættelsesformer. De ’sektorforskningsansatte’ har arbejdet i en projektor organiseret form, hvor man selv skaffer sin finansiering. Og de ’uni-ansatte’ vil spørge, om der fra nu af er

forbundne kar, så de nu kan fyres, hvis dem fra ’sektorforskningen’ ikke tjener penge? Samtidig er der for de ’sektorforskningsansatte’ usikkerhed om, hvor basisbevillingen fra Fødevarerministeriet flyder hen, og om ’sektorforskningen’ reelt forsvinder.

”Der bliver problemer med at få de finansieringsformer til at fungere sammen, og ledelsen har ikke antydning, hvordan det løses”, svarer Flakkebjerg-tillidsmanden. ”Som ’sektorforskning’ har vi opfattet os som lige så fastansatte en uni-lektor, der får sin løn fra en basisbevilling. Men det er selvfølgelig ulige, hvis projektmidler tørrer ind, for hvad skal så ske?”

AU-ledelsen: Ansættelsesformer skal harmoniseres

Ledelsens eneste melding på det problem er, at ansættelsesformerne skal harmoniseres over årene. Men hvordan det skal ske, har de ansatte ikke fået noget vide om.

”Som universitetets ansættelsespolitik har været med få fastansatte lektorer/ professorer og mange løstansatte på årskontrakter, så vil man formodentlig sige, at universitetet ikke har råd til at fastansætte os ’sektorforskere’ på lignende vilkår. Men hertil er der kun at svare, at så må ledelsen strikke nogle økonomimodeller sammen, der kan sikre ansættelsessikkerheden for os”, siger tillidsmanden, der slutter:

”Der var dilemmaer og konflikter indlagt i fusionen mellem sektorforskningen og uni i 2007. Usikkerheden med den fysiske flytning skærper disse dilemmaer, så ledelsen bør hurtigst muligt komme frem med nogle løsningsmodeller og nogle gulerødder, som kan gøre de nye miljøer og flytningen til andet end en afvikling”.

Hvem bestemmer slutproduktet?

På nogle institutter skal grundlagsforskning og 'sektorforskning' mixes på samme institut. Kan en AU-lektor i biologi herefter sige nej til at udføre myndighedsopgaver?

Under sektorforskningsstrukturen og fusionerne 2007 blev der ofte sået tvivl om manglende armslængde mellem opgaveløser og det politiske (ministeriernes embedsmænd). Der dukkede mistanker op om "bestillingsforskning", hvor en forsker var sat under pres for at tvivle / afdæmpe rapporteringer. Forskeren var blevet tvunget til "at forhandle" forskningsresultater i en gråzone, når et ministerium / en styrelse ønskede at redigere i slutrapporteringen, så den ikke blev for uafhængig og dermed politisk ubekvem.

Hvor det tidligere var sektorforskningsinstitutionens ledelse (fx DMUs direktør) eller forskningsledere, som var formidlere af pres på den enkelte forsker, så er der i AUs nye struktur hele tre niveauer, som gråzonen kan udspilles i: Universitetsledelsen og dekanen (med det overordnede ansvar). De nationale centre (med det koordinerende ansvar). Institutet (der skal udføre den konkrete opgave).

Afleveringsforretningen: Hvem bestemmer?

Det er således et åbent spørgsmål, hvem der egentlig har ansvaret for afleveringsforretningen over rapporteringer: *Skal centret fx forhandle med rekvirenten om, hvordan den endelige rapport skal se ud – med fare for censur og politisering uden for den faglige ekspertise?* – lyder spørgsmålet til AUs ledelse.

"Kvalitetskontrollen skal kun undtagelsesvist foregå på centret og så kun i samarbejde med de implicerede forskere. Men relationerne skal foregå på projektniveau. Men i tvivlstilfælde vil en rekvirent jo kunne henvende sig til universitetsledelsen", svarer **prorektor Søren E. Frandsen**.

I den gamle sektorforskningsstruktur var der en direktør (fx Henrik Sandbech) og en projektansvarlig, som "forhandlede" med den eksterne part. *Men hvordan skal forskerne – og de eksterne kunder – forholde sig, når der er en gråzone af kommandovejen med hele tre AU-enheder, som de skal forholde sig til og som dermed også kan blande sig i den konkrete rapportering?*

"De nærmere portefølje forhold skal aftales. Som udgangspunkt står centret for koordinationen. Det faglige ansvar for rapporten ligger hos institutlederen/projektlederen. Men det endelige ansvar er jo dekanens", svarer prorektor Søren E. Frandsen.

Fortsat grænse mellem grund og anvendt

De nye centre skal stå for indhentning af kon-trakter og skal derefter uddelegere opgaverne til

de rette fagpersoner på AU. Det nye i strukturen er så, at myndighedsbetjening bliver en ny udfordring for universitetets 'traditionelle' biologi-forskere, der i kraft af den nye struktur får en tydelig og bredere opgaveportefølje og skal lave seniorforsker-arbejde.

Betyder det, at de 'gamle AU-biologer' skal til at lave myndighedsbetjening ved siden af, at de skal lave 'fri og uafhængig grundforskning'?

"Principielt kan opgaver gå til alle fagligt kvalificerede medarbejdere, for at udnytte den faglige synergi og den kritiske masse", svarer han. "Men der skal fortsat være en grænse mellem grundforskningen og den anvendte forskning, mellem lektorer og seniorforskere. Bag det ligger, at ansatte fortsat skal have enten uddannelse/forskning eller mere erhvervsorienteret 'udredningsarbejde som deres primære opgaver. Og hvad den enkelte forsker skal lave, er noget, som der indgås aftale med institutlederen om. Aftaler som helt kan sidestilles med de aftaler der indgås omkring varetagelsen af undervisningsopgaverne. Sådanne aftaler indgås typisk for et år frem i tiden, naturligvis med mulighed for de nødvendige justeringer undervejs. Og den aftale skal som sagt indgås i en dialog mellem forskeren og institutlederen".

Kan en AU-lektor i biologi kunne sige nej til et pålæg om at levere viden til en myndighedsopgave?

Kan en AU-biolog sige nej til et pålæg?

Kan en AU-lektor i biologi kunne sige nej til et pålæg om at levere viden til en myndighedsopgave?

"Jae. Jeg kan slet ikke forestille mig, at der vil blive behov for et sådant pålæg. Det vil i givet fald helt være en undtagelse og så skal det selvfølgelig foregå efter aftale med de pågældende forskere", svarer prorektor Frandsen. "Man motiverer ikke forskere ved at diktere og kommandere – og sådan har det ikke hidtil fungeret i sektorforskningen, ligesom det heller ikke skal være det fremover i den nye struktur og samarbejde".

Og så slutter han: "Men når der er tale om arbejdsdeling mellem forskellige typer opgaver, så vil jeg også tilføje, at der i AUs nye organisering er et klart signal om, at myndighedsbetjeningen er ligeværdig med den traditionelle forskning og undervisning".

JP

AU-ledelsen nedlæ

'Sektorforskningen' og 'myndighedsbetjening' i DMU og DJF integreres nu direkte ind i AUs universitetsforskning. Det sker gennem oprettelse af det nye mega-fakultet Science and Technology med 12 underliggende institutter. Den overordnede tankegang bag den faglige / geografiske samling er at samle AU-nat, DJF samt DMU for at udnytte "betydelige synergipotentialer og sikre forbedret sammenhæng mellem grundforskning og strategisk forskning", siger **prorektor Søren E. Frandsen**.

I praksis betyder det en opsplitning af de to tidligere selvstændige hovedområder på AU, fx bliver DMU delt blandt to enheder, der skal indgå i et tættere samarbejde med de øvrige biologiske miljøer på naturvidenskab (Science and Technology).

DMU-direktør Henrik Sandbech har imidlertid protesteret med henvisning til, at det vil betyde en mere mudret opgavevaretagelse, når det handler om myndighedsbetjeningen.

DMUs eks-direktør Henrik Sandbech protesterer mod en mere mudret 'myndighedsbetjening'

Direktørprotest: Mudder mellem myndighedsbetjening og grundforskning

DMU-direktør **Henrik Sandbech** gennem 22 år har sagt op i protest mod opsplitningen, han har markeret for DMUs ansatte. Han kalder nedlæggelsen af DMU som en selvstændig strategisk enhed "en nedprioritering af danske natur- og miljøinteresser". Især er han utilfreds med, at sektorforskningsaspektet nedtones, for den traditionelle sektorforskning løser tværfaglige problemer i en konstruktiv dialog med ministerier: Den opgave kræver, "at man forstår spillereglerne i det politiske administrative system. Jeg er bekymret for, om et klassisk, elitært universitetsmiljø vil kunne klare den opgave".

Prorektor Søren E. Frandsen er ikke enig med Henrik Sandbech i, at den nye struktur ikke er attraktiv for ministerier og styrelser, og han understreger, at de har nikked ja til

Mudder i myndighedsbetjeningen

regger sektorforskningen som selvstændige enheder. I stedet kommer styringscentre, der ikke skal forske, men som skal skaffe kontrakter og uddelegere opgaverne

den nye struktur: "Universitetsledelsen deler ikke Sandbechs skepsis. Vi er opmærksom på, at den nye struktur skal være både holdbar, smidig og effektiv, så AU fortsat kan løse 'myndighedsopgaver' på højt niveau. De nye nationale centre kommer til at spille en meget vigtig rolle i den sammenhæng. Og vi har haft en god dialog med ministerierne, som har efterladt det indtryk, at organiseringen af myndighedsbetjeningen set med deres øjne både vil være funktionsdygtig og fagligt godt funderet".

Nationale centre skal styre og koordinere

AU-ledelsen opretter tre nationale centre, der bl.a. får til opgave at koordinere 'sektorforskningen' og 'myndighedsopgaver'. Centrene for hhv. miljø og energi, fødevarerområdet samt kultur og læring skal bl.a. deltage i forhandlingerne af kontrakter med de danske myndigheder, koordinere opgavevaretagelsen og understøtte at opgaverne faktisk bliver løst og sikre at finansieringen / midlerne følger med opgaveløsningen. Centrene skal ikke forske, men skal uddelegere det praktiske udredningsarbejde. Centrene bliver det organisatoriske styringscenter, "der koordinerer og kvalitetssikrer de forskningsbaserede myndighedsopgaver og øvrige videnudevekslingskontrakter på fagområdet og styrer den tilhørende økonomi". Bemandingen bliver en begrænset antal "videnskabeligt kompetente medarbejdere, der fungerer som projektere og koordinatorer" (jf. planen s.37)

Og centrene skal så rekvirere og betale for opgaver i de fagligt relevante miljøer, eller koordinere "den nødvendige fagkundskab og projektledelse", som det hedder. Men centret kan også sende opgaveløsning andre steder hen på AU end der hvor man traditionelt henter svar i dag.

Det nationale center for miljø og energi og det nationale center for uddannelse og læring skal sandsynligvis fysisk placeres i Emdrup, bl.a. for at være tæt på de relevante ministerier og styrelser, mens det nationale center for fødevarer

og jordbrug formentlig bliver placeret i Foulum. De konkrete myndighedsopgaver skal typisk ikke udføres i disse centre, men derimod de steder, hvor de nye institutter og medarbejdere i den nye organisatoriske struktur placeres.

For det første så besværliggøres ministeriernes og erhvervslivets vej til viden ikke. For det andet var der under den gamle sektorforskningsstruktur ofte debat om manglende armslængde mellem opgaveløser og det politiske (ministeriernes embedsmænd). Der dukkede sager op, hvor der blev rejst tvivl om hvorvidt et ministerium / en styrelse havde været inde i en gråzone og redigerede i rapporter

Søren E. Frandsen

Risiko for pengesivning

I strukturen vil der være tre niveauer med relation til myndighedsbetjeningen: 1) Universitetsledelsen og dekanen (med det overordnede ansvar), 2) de nationale centre (med det koordinerende ansvar) og 3) instituttet (der skal udføre den konkrete opgave).

Men spørgsmålet er, om sporene ikke skræmmer, for siden fusionen 2007 mellem AU og sektorforskningen har regeringen valgt at nedprioritere opgaver relateret til især DJF men også DMU? Mange af indgangsforudsætningerne holdt ikke og bekymrer det ikke?

"Det er korrekt, at der har været problemer med finansieringen på jordbrugsområdet (DJF), bl.a. fordi ministeriet har valgt at omprioritere to cifrede millionbeløb fra den traditionelle jordbrugsforskning til andre dele af fødevarerområdet. Opgaveindskrænkningerne ikke har været de samme på miljøområdet (DMU) – selvom vi jo på det område har fået nogle erfaringer og indskrænkninger som følge af en konkurrenceudsættelse af dele af DMU's opgaver."

Armslængde: Nye gråzoner?

Når centre bliver det organisatoriske styringscenter kan indvendes, at de eksterne kunders direkte vej til forskerne, som skal udføre 'myndighedsbetjeningen', besværliggøres. Giver det ikke en risiko for, at ministerierne vil få sine opgaver løst andre steder, hvor de har mere styr på opgaven?

"For det første så besværliggøres ministeriernes og erhvervslivets vej til viden ikke. For det andet var der under den gamle sektorforskningsstruktur ofte debat om manglende armslængde mellem opgaveløser og det politiske (ministeriernes embedsmænd). Der dukkede sager op, hvor der blev rejst tvivl om hvorvidt et ministerium / en styrelse havde været inde i en gråzone og redigerede i rapporter", siger prorektor Søren E. Frandsen.

Under debatten om fusionerne dukkede den samme kritik op, hvor det blev hævdet, at fusioneringen af sektorforskning ville betyde, at der blev smuglet politiske myndighedsopgaver ind i det uafhængige universitets forskning.

Og hvor det tidligere var direktøren (fx DMU's Henrik Sandbech) eller forskningsledere, som stod i den politiske klemme, så er der nye gråzoner for 'forhandlinger af forskning' i AUs nye struktur: *De nye centre skal stå for kontrakter og koordination, men er det også sådan, at de skal cleare det endelige produkt, evt. i samarbejde med rekvirenten?*

"Centret skal have en formidlende rolle mellem fx styrelser og de faglige medarbejdere", svarer prorektor. "Og hensigten er overordnet at styrke sammenhængskraften og sikre en stor samlet faglig kritisk masse. Og der skal være et tæt samspil mellem center og institutledere og fagligt relevante forskere, som led i at beskytte forskernes uafhængighed. Der skal være armslængde", svarer prorektor.

jø

Johannes Langs hverdag er fyldt med tragedie og ondskab. Han forsøger at finde sv

Det kan lyde kynisk. Men man kan faktisk godt stå og fortælle vittigheder med kollegerne ved kaffemaskinen, selvom man lige har rejst sig fra læsningen af en øjenvidneberetning om ufattelige uhyrligheder i en nazistisk dødslejr.

UNG FORSKER

"Det er et spørgsmål om professionalitet, og den kommer blandt andet til udtryk ved, at man kan gå ind og ud af arbejdet. Tidligere ville min frokostpause nok være mere præget, og jeg ville sidde og være lidt tavs, hvis jeg kom direkte fra 3-4 timers læsning".

Johannes Lang er postdoc ved Dansk Institut for Internationale Studier, og han har lige siden sit speciale arbejdet med det spørgsmål, som bliver ved med at optage såvel forskere som almindelige mennesker: hvordan kunne Holocaust finde sted? Hvordan kunne så mange mennesker få sig selv til at medvirke i et så grusomt projekt?

Psykologisk fleksibilitet

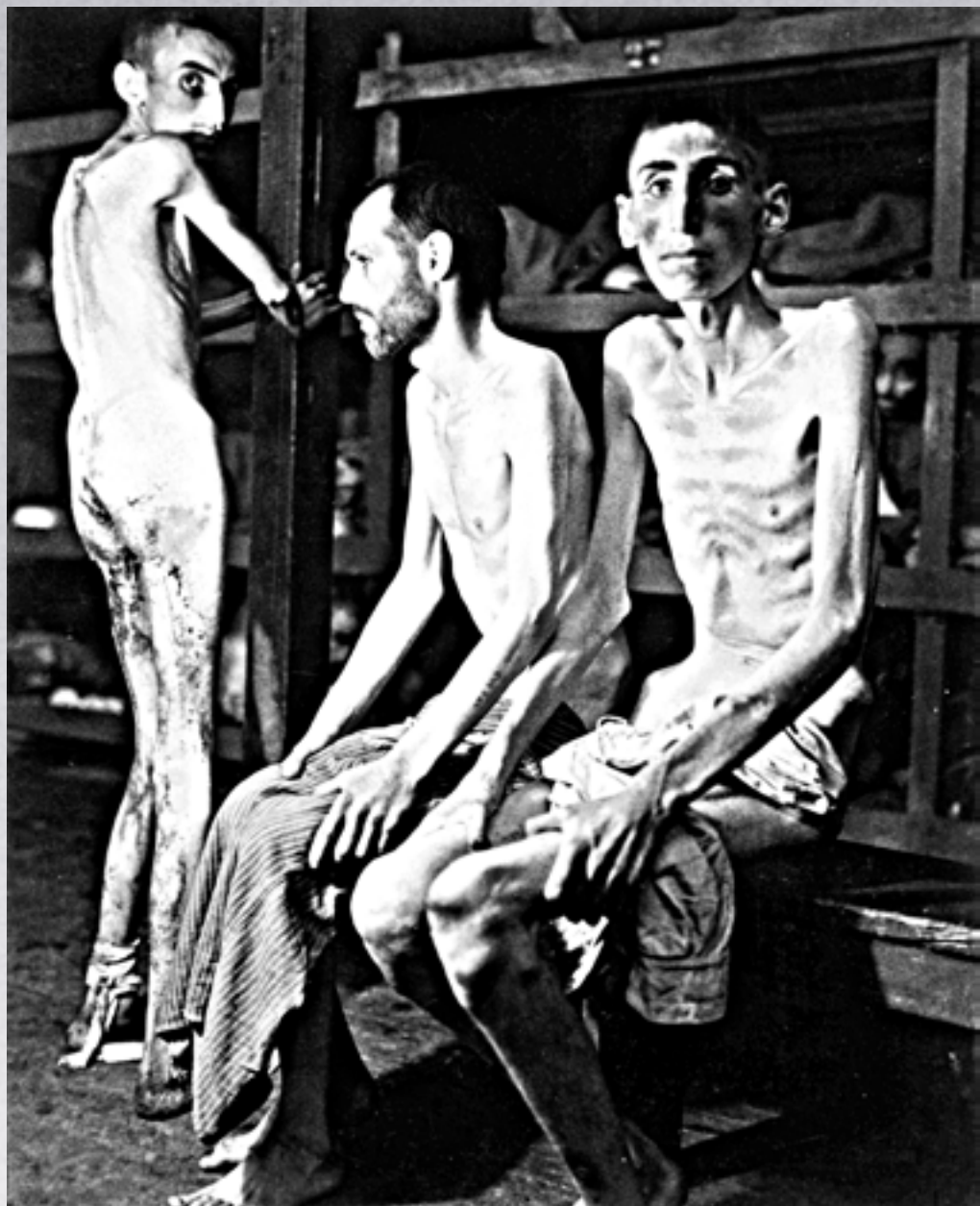
Svaret på ondskabens væsen har historikere forsøgt at besvare mange gange. Det interessante ved Johannes Langs tilgang er hans baggrund som socialpsykolog. Hans projekt handler om forholdet mellem fanger og vogtere i to nazistiske dødslejre, og det skal afprøve og udfordre teorierne om folkedrabets psykologi. Blandt andet at bødlerne nødvendigvis føler en psykologisk afstand til deres ofre, som i deres øjne er umenneskeliggjort gennem ideologisk indoktrinering eller strukturelle mekanismer.

De forklaringer giver mening i teorien, men de passer ikke nødvendigvis med virkeligheden.

"Nogle gerningsmænd havde den psykologiske distance til deres ofre, andre havde den ikke. Tag for eksempel de ukrainske fangevogtere i Treblinka, som blev kaldt blodhundene af fangerne, fordi de var de mest voldelige. Der er eksempler på, at enkelte af disse vogtere forsøgte at smugle mad ind til fangerne. Nogle bliver nærmest venner med fangerne og prøver at hjælpe dem. Men i næste øjeblik er de i stand til at dræbe hver eneste fange i lejren. Der er en fleksibilitet, der egentlig er meget mere skræmmende end de teoretiske modeller giver indtryk af", fortæller Lang.

Helt almindelige mennesker

Ondskabsforskningen bygger blandt andet på beretninger fra overlevende fra de to dødslejre Treblinka og Sobibor. I disse lejre skete de to eneste delvist succesfulde fangeoprør, hvor det lykkedes fanger at flygte og for nogles vedkommende at overleve krigen. Disse overlevende har fortalt deres beretninger på filmoptagelser,

Psykologien bag grusomhederne i de nazistiske dødslejre er svær at begribe. Johannes Lang gør forsøget.

der nu findes på Yale og University of Southern California.

Langs undersøgelser ligger i forlængelse af historikeren Christopher Browning, der i bogen *'Ordinary Men'* beskriver, hvordan en tysk reserve-politienhed bliver sendt til Polen for at bistå med jødeudryddelsen på forskellig vis. Disse politifolk havde mulighed for at sige nej til at udføre opgaverne, men kun 15 ud af 500 gør brug af den mulighed.

I det hele taget er Johannes Langs neddykning i den empiriske materie nærmest med til at opløse flere svar, end den skaber.

"Min oplevelse er, at det bliver sværere og sværere at give entydige svar, jo mere man

studerer de historiske begivenheder. Men så kommer du til et punkt, hvor du lærer at rumme kompleksiteten. For nogle teoretisk orienterede forskere er det ikke så attraktivt at dykke ned i historiens mangfoldighed, fordi man ikke kan finde klare svar. Man må leve med tvetydigheder og modsætninger og synes, det er berigende".

Tværfaglighed giver hug

Som sagt har han med sin socialpsykologiske faglighed bevæget sig ind på fremmed territorium – historikernes – og væk fra sit fags traditionelle emnefelt og metode. Det kan give nogle hug fra begge lejre. Men øvelsen har også lært ham, at store, komplekse emner

Projekt Ondskab

Arbejdet på et af historiens største spørgsmål: hvad får mennesker til at udføre folkekræb?

som et folkekræb kræver, at man 'tænker ud af boksen' og tillader sig at brede sig ind på andre fagområder.

"Min formelle uddannelse handlede om at finde svar inden for en ramme. Jo mere man specialiserer sig, jo snævrere kan den ramme blive. Det er godt, fordi du får en platform til at se verden og orientere dig ud fra. Det dårlige er, at du bliver blind over for alt, der ikke passer, og du kan ikke tænke tankerne til ende, fordi dine disciplinære kompetencer stopper inden du når frem til et tilfredsstillende svar", siger Johannes Lang.

Han nævner en besynderlig oplevelse, han havde i Tyskland. Han havde holdt et oplæg på baggrund af sin ph.d.-afhandling, og bagefter kom arrangøren, en tysk professor, op til ham og tilbød ham en postdoc-stilling på universitetet – hvis han vel at mærke ville skifte fag til sociologi.

Seriemorder startede interessen

Johannes Lang er fra Norge og opvokset i en lille by tæt på Oslo. Han startede på Universitetet i Oslo, men valgte at rejse til England for at få sin bachelor-uddannelse der. Herefter gik turen til København, hvor han tog kandidat-overbygningen i psykologi med et speciale, der sammenlignede gerningsmænd fra tre forskellige folkekræb. Hans ph.d. var et studie af viljen gennem interview med Auschwitz-overleverere.

Interessen for det psykologiske, og særligt det, han kalder abnormal psykologi, har han haft helt tilbage fra barnsben. Han nævner specifikt en oplevelse, han havde, da han i firserne boede med sin familie i Atlanta, USA, hvor faderen var ved at tage en akademisk doktorgrad.

"I det område, vi boede i, huserede der en seriemorder, der dræbte kvinder på min mors alder hjemme i deres badekar. Da han blev fanget, fandt man ud af, at han udvalgte sine ofre i det indkøbscenter, hvor min mor handlede ind. Det berørte min mor meget, og jeg kan huske min egen nysgerrighed og forundring over, hvordan nogen kan gøre de ting mod andre mennesker".

Historieløse fortolkninger

FORSKERforum møder Johannes Lang en torsdag, hvor regnen siver ned og lægger en passende trist ramme om interviewets Holocaust-tema. Samtalen finder sted på en cafe på Nørrebro, hvor væggene er udsmykket med forskellige mere eller mindre tilfældigt udvalgte citater. På væggen ved siden af Lang står der således: *Historien er den løgn, man er blevet enige om* (Napoleon).

Og præcis den form for historieløs verdensopfattelse irriterer ham.

"Det er sandt at historien, som vi kender den, er et resultat af forhandling og fortolkning – derfor skal den hele tiden skrives på ny, så den bliver til vores historie. Jeg har svært ved at tolerere spørgsmålet om, hvorfor jeg studerer Holocaust og ikke et folkekræb i nyere tid – som om aktualitet er det samme som relevans. Dette spørgsmål afslører netop en form for historieløshed. Jeg synes studiet af Holocaust fortsat er ekstremt informativt. Det samfund, nazisterne

og de onde. Men Langs projekt problematiserer selve forestillingen om det gode og det onde.

"Det handler om en gråzone, hvor ofrene bliver trukket ind som samarbejdspartnere i drabsprocessen. Mange af de ukrainske krigsfanger, der blev vogtere i dødslejren Treblinka kom selv fra fangelejre hvor de med stor sandsynlighed ville have sultet ihjel."

lah

Det gælder om at være professionel og kunne gå ind og ud af stoffet, siger Johannes Lang.

udsprang fra, var en høj kulturel, moderne vestlig civilisation".

Hans forskning er selv med til delvist at punktere de strukturelle og ideologiske forklaringer, der knytter det nazistiske folkekræb specifikt til Tyskland i trediverne. Og Johannes Lang er da heller ikke afvisende på de klassiske spørgsmål om man kan forstille sig noget tilsvarende finde sted i dag.

"Holocaust vil ikke ske igen. Enhver historisk begivenhed er unik. Men hvis der kommer en ekstrem krise, og en populist kommer til magten og får udmanøvreret parlamentet ... Jeg husker for ti år siden, hvordan det kunne være svært at forstå de dramatiske omvæltninger, der har været i historien. Og pludselig kom 9-11".

Diktotomi: Det sort-hvide, det gode-onde

Det er undertiden blevet diskuteret, om Holocaust-forskningen på forhånd er lagt i faste rammer, og om ofrenes fortælling får lov at definere historien som en sort-hvid fortælling om de gode

En glad holocaust-forsker

Efter at være vendt hjem til København fra sit forskningsophold i USA, går Johannes Lang i disse dage på barsel. Han blev far for ti måneder siden, og det kan han godt mærke i forhold til sit arbejde.

"Jeg oplever helt klart en større følsomhed. Hele livet bliver jo ligesom mere sårbart – man begynder at køre med cykelhjelm og den slags – og det har da også påvirket min tolerance i forhold til stoffet. Det historiske materiale kan også blive meget personligt. Under mit ph.d.-arbejde skulle jeg interviewe flere Auschwitz-overleverere. Og her blev det på visse tidspunkter ekstremt menneskeligt og personligt. Men hvis det nogle gange bliver for tungt, kan jeg jo altid skifte fokus over på de mere generelle problemstillinger og teoretiske udfordringer i mit projekt", siger Johannes Lang.

Så selv en Holocaust-forsker kan gå smilende hjem efter en arbejdsdag i ondskabens tegn.

Tving forskere til at skrive en blog

- foreslår Berlingske Tidendes USA-korrespondent Poul Høi

En af mine venner arbejder i det akademiske Danmark. Han er lektor på et universitet, og engang imellem skriver han en mening i en avis. Han er god til det - både til sit fag og til formidling - og på et tidspunkt spurgte jeg ham, hvorfor han ikke skrev mere til masserne.

- "Det er ikke velset," lød hans svar.

- "Velset?"

- "Ja. Min chef og mine kolleger har ladet forstå, at det ikke er god tone at skrive til aviserne. Hvis jeg vil skrive artikler, skal det være til vores fagtidsskrifter."

At skrive til masserne bliver nemlig betragtet som leflen for masserne, det bliver betragtet som en forfladigelse af faget og forskningen og et forsøg på at gøre sig selv smørflækker.

TVANGSFORMIDLING

Hvis bare min ven var den eneste. Jeg kan ikke finde linket i skrivende stund, men nobelpristager og professor Paul Krugman har engang sagt, at han længe overvejede, om han skulle sige ja til det tilbud, der senere ville gøre ham så viden om berømt - tilbuddet om at skrive klummer i New York Times. Han håbede nemlig på at få nobelprisen i økonomi, fortalte han avisens daværende chefredaktør, og han var bange for, at klummeskriveri ville få nobelkomiteen til at frasortere ham, for i europæisk academia er det ikke nødvendigvis velset at nå ud til masserne.

Jeg har ofte undret mig over, hvorfor vi hører så lidt til danske universitetsfolk; hvorfor så få af dem fortæller os, hvad de går og tænker og tror og forsker i, og hvorfor f.eks. så få historikere skriver journalister bagen ud af bukserne. De seneste års største historiske bog-hits er skrevet af Tom Buk Swienty, som ud over at være historiker også er journalist og tidligere korrespondent i USA og - full disclosure - en ven.

Hans bøger fortjener al den succes, som de har fået, og de fortjener til gengæld ikke det jalousi og surmuleri, som de har mødt blandt nogle faghistorikere. En historiker undskyldte sig over for Politiken med, at succesen skyldtes, at Tom Buk var journalist, og derfor vidste han, hvordan den skulle skæres - hvor han skulle finde den gode historie, og hvordan han skulle formidle den - men det er en latterlig undskyldning for den reelle undskyldning, som efter min mening er anderledes lavtflyvende, nemlig en foragt eller frygt for massemarkedet.

Konsekvensen er alvorlig. For det første forarmer det den offentlige diskussion - fra bøger til blogs - og der er en af grun-

dene til, at nonfiktion bogmarkedet i Danmark er præget af vinderne fra X-Factor, en cykelrytter fra bageste del af hovedfeltet og endnu en samtalebog med Johannes Møllehaver. De mennesker, der ved noget, skriver ikke noget.

En anden konsekvens er en lukkethed. Hvis man her følger tidslinjen for Penkowa-sagen, så er det forunderligt, at det overhovedet er kommet så vidt, og forklaringen er efter min mening en høj grad af indspisthed. Ikke kun mellem Penkowa, Sander og Hemmingsen, men også fra kritikernes side.

Hvis de mente, at der foregik fup - fup-forskning og fup-økonomi - så skyldte de offentligheden, så skyldte de politikerne og skatteyderne, at fremlægge deres beskyldninger og dokumentation. Det sidste er vigtigt - og overset. Uden at jeg vil lyde som en amerikansk teaktivist, så tillad mig alligevel at påpege, at det er offentligheden, som på den ene eller anden måde betaler professorer og lektors løn, og også ud fra den betragtning er der en vis rimelighed i, at de fortæller os, hvad de foretager sig, hvad de tror og tænker og har fundet ud af, og måske kunne de gøre os alle sammen klogere?

Så her er mit forslag: Jeg foreslår, at alle, der er fastansatte på højere læreanstalter, kontraktforpligtes til at skrive en blog, og at bloggen skal udstyres med et kommentarfelt, og at den pågældende skal skrive til bloggen med en vis regelmæssighed. Ikke bare vil det åbne de lukkede haller, men det vil også skabe en tiltrængt dialog, og lur mig om ikke, den også kan bruges den anden vej, og efter som bloggen er en kontraktforpligtelse skal alle - også de, der siger at masseskriveri ikke er god tone - skrive den.

På denne side af Atlanten skriver fremragende universitetsfolk fremragende blogs, og en af de bedste tilhører professor og økonom Tyler Cowen, som ud over at være en anerkendt neo-libertariansk økonom også er en polyhistor, der læser bøger, som vi andre trækker vejret. Fra at være kendt i sin egen snævre kreds er han nu via sin blog *Marginal Revolution* blevet kendt og skattet i en meget bredere kreds. Læs f.eks. denne hyldelse til Cowen.

Skjuler der sig ikke en Tyler Cowen på danske universiteter? Selvfølgelig gør der det. Lad os få ham eller hende ud af videnskabet.

Poul Høi er journalist og USA-korrespondent for Berlingske Tidende. Teksten har tidligere været bragt i hans blog 'Amerikanske tilstande' på Berlingskes hjemmeside.

Blogging ligger ikke lige godt for

Drop frygten og foragten for massekommunikationen. Kast jer ud i den jordnære, personlige formidling og kom i dialog med almindelige mennesker på en blog med faste og løbende indlæg.

Sådan lyder **journalisten Poul Høis opfordring** til danske forskere (se tv.). Og så strammer han tilmeld skruen en ekstra omgang: det skal ikke være en mulighed, men en pligt!

FORSKERforum lod Høis opfordring gå videre til tre formidlingskyndige forskere, der kvitterer med hver deres reaktion på den lettere polemiske tekst.

Maja Horst: Mange deltager

Maja Horst fra CBS forsker i forskningskommunikation og er selv blevet udmærket som årets forskningskommunikatør 2009. Hun er enig med Poul Høi så langt som til at bloggen åbner nogle helt nye muligheder for formidling og først og fremmest dialog: "Jeg synes bloggen er et godt redskab. Det er en rigtig god genre til formidling, og så har det en tidslighed, der passer godt. Det tager ikke lang tid at skrive, man kan gøre det, når det passer, og der er mulighed for interaktion og dialog. Tænketanken for forskningsforståelse talte hele tiden om dialog og massemedier, men hvis der er noget,

Forskere: Ja til blogs, nej til tvang

alle, og der mangler incitamenter, lyder formidlingseksperter reaktion på Poul Høis krav om obligatoriske forsker-blogs

massemedier ikke er gode til, er det dialog. Her er bloggen det medie, vi har gået og drømt om”.

Hun er til gengæld ikke enig med Høi i, at danske forskere er et tillukket folkefærd: ”Der er en masse forskere, der skriver blogs, og flere og flere gør det. Men alle mennesker kan ikke skrive blogs. Det skal passe til ens temperament. En blog skal være underholdende og slagfærdig. Skriver man den som en videnskabelig artikel, så kan det være lige meget”.

Hun mener derfor ikke, det vil føre noget godt med at gøre en personlig forskningsblog til en pligt for forskere: ”Universitetet har tre opgaver: forskning, undervisning og formidling. Men i alle andre virksomheder har man en arbejdsdeling. Og det er jo latterligt at tvinge folk, der ikke kan formidle, til at formidle”.

Claus Holm: Præmissen holder ikke

Claus Holm, prodekan for formidling ved DPU, vil ikke anerkende Poul Høis præmis om at forskere ikke vil formidle populært, fordi det ikke er velset: ”Den præmis holder ikke for et nærmere eftersyn. Vi ved, at forskeres tilstedeværelse i massemedier er steget de sidste 50 år. Vi ved at forskere ofte stiller sig op og kommenterer på begivenheder, der ikke udspringer af deres egen forskning. Så jeg har svært ved at

genkende billedet af, at det skulle være ugleset”, siger Claus Holm.

Klemens Kappel: Hvor er incitamentet?

En, der ikke uden videre vil opfordre sine ph.d.-studerende til at bruge tiden på at skrive blogs, er Klemens Kappel, lektor ved Institut for Medier, Erkendelse og Formidling, KU. Ikke fordi, han er imod populær formidling, men fordi de ikke vil kunne bruge det til noget i deres karriere: ”Mit råd til de studerende er: lad være med at spille tiden på det der. Det kommer aldrig til at indgå i en faglig vurdering”, siger lektor Kappel.

Han ærgrer sig over, at universitetssektorens incitamentsstruktur ikke i tilstrækkelig grad anerkender, at formidling er en del af universitetets opgave.

”Man bliver ikke vurderet på om man kan formidle. Derfor er det en meget sikrere strategi at bruge tiden på gode publikationer i gode tidskrifter. Jeg laver tit ting, hvor jeg tænker, at det kunne være relevant for en bredere offentlighed. Men der vælger jeg normalt at bruge tid på mine videnskabelige artikler, i stedet for at bruge tid på henvendelse til offentligheden”, siger Kappel, der efterlyser en incitamentstruktur, der belønner de forskere, der bidrager med relevant viden til offentligheden.

”Man skal ikke belønnes for at sidde og ’bullshitte’. Men når for eksempel Jakob Skovgaard fra ToRS (Institut for Tværkulturelle og Regionale studier, red.) sidder i den ene Deadline efter den anden og fortæller om arabiske forhold, så er den et type formidling, man burde belønne. Offentligheden har brug for den type inputs.”

Eksperters autoritetstab

Kappel frygter, at det store fokus på intern videnskabelig produktion vil få den traditionelle kulturform blandt forskere som ’offentlige intellektuelle’ til at forsvinde.

Men forskerens ekspert-rolle er under alle omstændigheder under forandring, mener Claus Holm, og det er Poul Høis synspunkter i sig selv et udtryk for: ”Høi rammer tidens tone, når han kræver, at forskere gør deres viden tilgængelig i en dialog med folk, der mener noget andet. Som forsker er man ikke mere ophøjet og har en autoritet, der gør, at der bare skal lyttes. Nej, dine ord vil være et synspunkt, der skal gøres gældende. Så autoriteten er der ikke længere automatisk, det bliver en forhandlet autoritet”, siger Claus Holm.

Når den tidligere videnskabsminister optrådte i debatter og interview, kunne man af og til høre synspunktet fra en tilhører: Jeg syntes ikke helt, han svarede på spørgsmålet.

Det skete faktisk slet ikke så sjældent.

Men Helge Sander gjorde såmænd ikke så meget andet end en stor del af de danske politikere – regeringspolitikere ikke mindst – har gjort i de seneste år, nemlig brugt flittigt løs af værktøjskassen med underlødige retoriske tricks til at afspejle enhver kritisk debat.

Det mener **Christian Kock**, professor i retorik ved Saxo-Instituttet, KU. Han har skrevet bogen **'De svarer ikke'**, hvor han definerer og udstiller de tricks – fordummende usikkerheder, som han selv kalder det – som politikerne benytter sig af, til stor irritation for tilhørere, journalister, politiske modstandere og ikke mindst for Kock selv. FORSKERforum fik Kock til at forklare sig med særligt fokus på den videnskabspolitiske debat. Og der er rigeligt med eksempler, siger han.

Gentage slagord

En af de helt klassiske øvelser for en politiker, der ikke gider svare på et ubehageligt spørgsmål, er at svare på noget helt andet, end det, der bliver spurgt om. Og når nu tilhørerne lytter opmærksomt, kan man jo lige så godt være effektiv og få fyret nogle indøvede budskaber og politiske slogans af.

Som nu for eksempel da en journalist på P1's Orientering i 2006 beder Venstres daværende videnskabspolitiske ordfører **Torsten Schack Pedersen** forholde sig til argumentet om, at flere konkurrenceudsatte forskningsmidler vil tage mere af forskernes tid til fondsansøgninger. Dertil svarede Schack Pedersen:

"Jeg synes det er afgørende, at vi belønner kvalitet, at vi siger: Her er nogle parametre, nogle mål, nogle instrumenter, som vi bruger og som vi også vil lade os inspirere internationalt, som signalerer om man er på forkant, om man leverer et godt stykke arbejde, og det er selvfølgelig så det, vi vil belønne. Det tror jeg altså ikke bliver noget stort bureaukratisk system, det må jeg sige".

Det er et ud af mange eksempler på et intetsigende svar på et kritisk spørgsmål, mener Kock: "Politikeren besvarer det udelukkende med: Det tror jeg altså ikke bliver et stort bureaukratisk system. Han forholder sig ikke til argumentet, men bruger i stedet taletiden til at gentage sloganerne".

Mistænkeliggørelse

Kock nævner en anden teknik, som i stigende grad er kommet i brug, nemlig at skyde på spørgerens motiver. Det var en metode, Helge Sander ofte brugte, når han blev forholdt kritikken af Uni-loven fra 2003. For eksempel da han i DR2's Deadline blev mødt af kritikken fra Peter Harder, professor i engelsk ved KU. Hertil svarede Sander:

Omsvøb og udenom

Politikere bruger ufine retoriske tricks i debatter

Hun er ikke helt så grov som Helge Sander, siger Christian Kock om den nye viden

"De kritikere af universitetsloven, som sætter dagsordenen, er jo et antal forskere. Men der er mange andre, som er jublende lykkelige – især de forskere, som bliver prioriteret i disse år, hvor forskningen tilføres masser af millioner og milliarder. Så er der selvfølgelig nogle, der ikke bliver prioriteret. Og de finder på en masse bortforklaringer, og det er kritikken et bevis på".

Kock forklarer: "Man går uden om kritikken og tager i stedet om motiverne: dem, der kritiserer uni-loven gør det ud fra et motiv om at være sure og misundelige. Vi så det også da UVVU havde kritiseret Lomborgs bog. Det førte til en debat i Folketinget om Lomborg så kunne være direktør i Institut for Miljøvurdering. Det fik Ejvind Vesselboe (V) til at sige, at det bare var fordi, man var i gang med en kampagne mod instituttet".

Blame-game

Et tidspunkt, hvor de politiske debatter ofte kører af sporet, er når der kommer tal ind i billedet. Det kan være en bevidst manipulation fra debattørernes side, men det kan også være, fordi

politikere ikke selv er skarpe omkring, hvad tallene kan bruges til, og kaster dem rundt på må og få. Kock definerer de to fænomener som henholdsvis talfusk og talfnidder.

I sin bog er et af eksemplerne på sidstnævnte talfnidder netop taget fra en debat om forskningsmidler. Debatten foregår mellem folketingsmedlemmerne Sofie Løhde (V) og Leif Lahn Jensen (S) i et ungdomsmagasin. De to politikere kommer op med vidt forskellige tal for, hvor stor en andel af forskningsmidlerne, der er basismidler, og i stedet for at afklare uenighederne, kaster de tal for penge til fri forskning og samlede uddannelsesmidler ind i pærevællingen, løbende akkompagneret af det, Kock kalder for et 'blame-game', hvor man roser sit eget parti og stikker til modparten.

Vi har givet flere penge ...

Der er flere gode eksempler på talfnidder og talfusk omkring forskningsmidler. Kock kommer ind på, at Helge Sander i 2009 medregnede SU'en som en del af uddannelsesmidlerne for at pumpe tallet op, og han nævner, hvordan

ssnak hos politikere

atter og interviews, siger retorikprofessor

sksminister. Men hun har det med at afveje kritik, hun ikke kan gøre noget ved.

Finansministeriet ændrede opgørelsesmetoder for at få andelen af offentlige forsknings- og uddannelsesmidler til at se større ud.

Over for FORSKERforum nævner Kock også det verserende debat om faldende undervisningsmængder, som især de studerende på KU protesterer voldsomt over. Her oplever man, hvordan videnskabsministeren hævder, at universiteterne får flere penge at undervise for, mens universiteterne siger omtrent det modsatte.

"Det er endnu et eksempel på, at det der foregår er fuldstændig uklart at følge med i. Vi hører fra politisk side at taxameret er sat op. Alligevel ser vi at antallet af undervisningstimer er skrumpet ind. Der er en total tåge omkring de her ting, og det gør, at man føler sig magtesløs," siger retorikprofessoren.

'De svarer ikke' handler om den politiske debat i betydningen landspolitisk. Men den listige politiske tunge tales også på andre niveauer. Således også i det sprog, der føres i universiteternes øverste ledelseslag.

"I forbindelse med sagen om Penkowas

eliteforsker-pris skrev Peter Kemp og flere andre en kronik, som kritiserede, at kandidaterne ikke blev indstillet på baggrund af en vurdering fra videnskabeligt fagkyndige udvalg. Dertil svarede prorektor, at indstillingen skam havde været igennem dekan, fakultet og de højeste instanser. Men han glider elegant af på Kemps kritikpunkter om, at det ikke havde været igennem fagkyndige udvalg", fortæller Kock.

Sahl ikke så grov som Sander

Helge Sander – "fra forskning til faktura" - er ofte blevet kritiseret for bevidstløst at gentage politiske paroler i stedet for at diskutere substans. Da FORSKERforum så beder Christian Kock at vurdere Charlotte Sahl-Madsen på samme vægtskål, er han lidt mildere stemt:

"Umiddelbart virker hun knap så slem. Hun er ikke så grov i sin form, for eksempel med at tillægge folk lumpne motiver, og hun begår ikke de åbenlyse uærligheder i sin debatteknik. Men der er en tendens til, at de modargumenter og kritikpunkter, vi i uni-sektoren synes er vigtige, bliver affejt alligevel", siger Kock.

Han gætter selv på, at det hænger sammen med hendes relativt lave status i regeringshierarkiet: "Hun har ikke så meget at gøre godt med. Så når nogen kritiserer hende for noget, der peger på at politikken skal laves om eller der skal skaffes flere penge, så kan hun ikke levere".

Savner ærlighed hos politikerne

At Sahl-Madsen holdes i stramme finanspolitiske tøjler mener Kock for så vidt ikke, man kan bebrejde Sahl-Madsen. Men han savner, at hun er ærlig omkring det.

"Vi ville gerne høre hende sige: jeg forstår jeres argumenter, men jeg har bare ikke nogen penge! Men politikere vil nødigt indrømme, at der kan være noget om kritikken. Det er som om, der går et stykke af dem, hvis man giver indrømmelser til modparten. Det er en total uskik i den politiske debat".

Bogen 'De svarer ikke' er ikke blot ment som en interessant sproganalyse og betragtning. Det er nærmest et lille kampskrift. Christian Kock håber nemlig, at han med sin bog kan anspore folk til at afkode de retoriske fuserier, reagere på dem og på den måde måske komme uvæsentligt til livs.

"Journalister skal slå ned på det, men almindelige mennesker skal også opdrages til det. Klip det ud, send en email til vedkommende, skriv det i vedkommendes blog, skriv et læserbrev. Vi skal protestere til dem, der gør sig skyldige og sige: det her kan du ikke tillade dig".

Aristoteles som forbillede

Christian Kock er professor i retorik ved Institut for Medier, Erkendelse og Formidling, KU. Han er en skarp iagttager og kommentator af den politiske debat og mediernes politiske dækning, og han har netop udgivet bogen 'De svarer ikke' om politikeres retoriske unoder.

VOXPOP

Hvor tænker du bedst?

"Det kan jeg ikke svare entydigt på. Nogle gange har man brug for at tale med andre, andre gange for at være alene. Nogle gange er det bedst på kontoret, andre gange hjemme. Derfor håber jeg, at vores ledere ikke – som der har været rygter om – finder på, at der skal tilstedeværelsespligt. Det tror jeg vil være dybt kontraproduktivt.

Hvilke fagbøger har betydet mest for dig?

"En, jeg har været inspireret af længe, er 'Spiral of Cynicism' skrevet af to amerikanske forskere i 1997, der handler om mediernes beskrivelse af den politiske debat. Et fremragende og sjældent eksempel på, at man kan forene deskriptiv analyse, normativ vurdering og grundig empirisk metode. En anden inspirationskilde er 'Don't Think of an Elephant' af George Lakoff, som er et eksempel på god formidling af førsteangs forskning.

Hvad kræver det at blive god på dit fagområde?

"En stærk iagttagelsesevne og en evne til at analysere sine iagttagelser. Det med iagttagelser handler om at have ørerne åbne og være parat til at registrere interessante iagttagelser til senere analyse. Mit største forbillede som forsker er Aristoteles. Han var fuldstændig fantastisk til at iagttage fænomener på alle livets områder. Halvdelen af alle universitetsfag er grundlagt af ham. Han gjorde fremragende iagttagelser, og han har også skabt principper, der gør sig gældende i dag. Man skulle ønske sig en bare brøkdelen af den iagttagelsesevne.

Hvordan og hvor slapper du bedst af?

"Jeg dyrker klassisk musik som hobby. Det er fantastisk og godt som genopladning af batterierne. Ellers er det i sofaen foran en film.

Hvad ville du gøre, hvis du blev videnskabsminister?

"Jeg ville først og fremmest arbejde for at få videnskaben op i det politiske hierarki. Det skulle ikke bare være en junior-post, man avancerer fra. Det skulle gøres klart, at forskning er afgørende for Danmarks fremtid og livskvalitet i alle henseender.

lah

Dansk anti-intellektualisme

- eller hvordan New Public Management sivede ind som forvaltningsprincip på de danske universiteter

Hvor der i halvtredserne og tresserne voksede en opfattelse frem af universitetet som en institution, der skulle tjene og videreudvikle de socialdemokratiske ideer om velfærdsstaten – materiel velfærd, sociale muligheder og lighed for alle – var halvfjerdserne påvirkede af en opfattelse af universitetet i en mere politisk kritisk rolle, et sted hvor kapitalismens sande kræfter skulle undersøges nærmere og andre former for social interaktion skulle udvikles.

ESSAY

Med neoliberalismen i firserne og halvfemserne blev den politisk-instrumentelle opfattelse af universiteterne opretholdt, men ændret radikalt i lyset af den såkaldte "modernisering af den offentlige sektor" som fokuserede på brugerservice og frit valg ud fra principper med udgangspunkt i *fri markedsøkonomi*. I kølvandet på denne modernisering dukkede der efterhånden nye styringsmodeller op. Det blev betonet, at staten skulle bevæge sig væk fra bureaukratisk kontrol og administration og hen mod New Public Management og brugen af uafhængige instanser og selvstyrende institutioner, der blev gjort ansvarlige og stillet til regnskab for egen styring og målopfyldelse.

I de seneste to årtier har vægten i stigende grad ligget på universiteternes evne til at bidrage til den nationale velfærd og vækst ved at være til gavn for et stadig mere vidensdrevet privat marked (hvor – viser det sig – socialdemokratiske og liberale mål i en periode var sammenfaldende). Dette hører sammen med velfærdsstaternes forvandling til nationale konkurrencestater, der tager hånd om nationens konkurrencekraft i den globale videns- og innovationsøkonomi. Politikere har ofte udtrykt tillid til, at universiteterne gennem forskning og innovation ikke blot vil servicere, men være drivkraften i vidensøkonomien. For at opnå det mål bliver de tilskyndet til at danse mere tæt med erhvervslivet og industrien eftersom hovedproblemet har været den langsomme vidensoverførsel fra den akademiske verden til industrien.

Universiteterne bliver ofte bebrejdet denne situation, og det fremføres at hvis de ikke samarbejder med industrien, bringer de Danmarks fremtid i vidensøkonomien i fare. Det var således en logisk konsekvens af denne markedsrettede funktion at Videnskabsministeriet formulerede handlingsplanen "Nye veje mellem forskning og

erhverv – fra tanke til faktura" og indførte en ny universitetslov, der skulle give universiteterne mulighed for at udvise "strategisk handlekraft" i situationen.

Den underliggende præmis er selve den instrumentelle organisations rationale og normer. Ideen om en funktionel organisation som middel til at opnå resultater er så dybt fæstet i dansk kultur at der slet ikke bliver sat spørgsmålstegn ved effektiviteten og ydeevnen. Det er påfaldende at man slet ikke har nogen indikatorer for effektiviteten af universiteternes administration, hverken lokalt eller på regeringsniveau. Det er derfor ikke en del af de danske universiteters udviklingskontrakter og regnes ikke med til styringen af målopfyldelsen. Eftersom de fleste danske højere uddannelsesinstitutioner blev underkastet organisationsændringer og fusioner i 2007, er det særdeles vanskeligt at finde sammenlignelige statistikker for, hvordan fordelingen af videnskabeligt og administrativt personale har udviklet sig på universiteterne.

I sidste ende kom Grundtvigs ideer til at dominere dansk tænke-måde og førte til udbredt skepsis over for "boglig viden" og abstrakt videnskabelig teori, hvorimod "livs-erfaring" blev påskønnet

Copenhagen Business School var den eneste institution der undgik fusion med andre, og CBS' statistik viser at forholdet mellem antallet af henholdsvis videnskabeligt og administrativt personale er gået fra en fordeling på 52-48 i 2001 til en fordeling på 43-57 i 2009 (se CBS Årsrapport). Man kan imidlertid hævde, at ændringen i fordelingen kan forklares ved at institutlederne ændrede status fra videnskabeligt til administrativt personale. Men omvendt viser statistikken ikke den øgede administrative byrde på forskerne mellem hensyn til afrapportering, faglig koordinering og ansøgninger om midler. På samme måde er udviklingen i universiteternes administrative omkostninger ikke særligt gennemskuelig. Ikke desto mindre er det alment anerkendt at de administrative udgifter er steget.

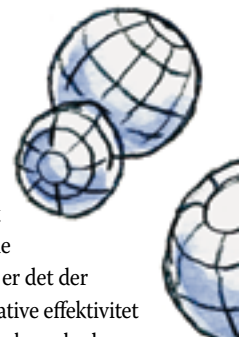
Den nye videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen indrømmer dette, når hun udtaler, at hun er overbevist om at hun sammen med universiteternes ledelse kan håndtere de grundlæggende

administrationsudgifter på en klogere måde (Forskerforum, 2010/239). Stigningen i administrative udgifter er ikke overraskende eftersom det er velkendt, at en kultur med stærk vægt på måling af præstationerne medfører at "det der bliver målt, er det der bliver gjort", og at den administrative effektivitet tilsvarende ikke bliver viet opmærksomhed, eftersom den ikke bliver målt.

New Public Managements succes i universitetssektoren har imidlertid også rødder i bredere kulturelle opfattelse og holdninger i Danmark, især en lang tradition for anti-intellektualisme. Anti-intellektualismens rødder kan spores tilbage til de herskende tankegange i Danmark i det 19. århundrede (Nørreklit, Abrahamowitz).

Perioden var præget af spændingen mellem Grundtvigs folkelige idealer på den ene side og H.C. Ørstedes intellektuelle idealer på den anden side. Grundtvigs synspunkt rummer en stærk tillid til det enkelte menneske og dets evner til at træffe beslutninger og handle. De højeste idealer var det enkle menneskeliv og religiøsitet. I modsætning til denne opfattelse så H.C. Ørsted naturvidenskaben som den højeste sandhedsdommer og et værn mod overtro. I sidste ende kom Grundtvigs ideer til at dominere dansk tænke-måde og førte til udbredt skepsis over for "boglig viden" og abstrakt videnskabelig teori, hvorimod "livs-erfaring" blev påskønnet. Denne anti-intellektualisme var også en stærk kraft i studentoprøret i 1968. Dette førte til en universitetsreform i 1970 som afskaffede forskernes suveræne ledelse til fordel for "demokratisk medbestemmelse" i afgørende beslutninger på universitetet. Reformen ændrede dermed universitetets ledelsesform fra "professorvælde" til en form for demokrati, hvor beslutninger blev truffet i styrende organer, hvor undervisere, administrativt personale og studentorganisationer var repræsenteret.

Forestillingen både i omverdenen og internt på universitetet om at akademisk og intellektuel overlegenhed således ikke gav ret til at påberåbe sig en særlig viden om, endsige en ret til at lede, offentlige anliggender, men snarere var en grund til mistillid, gjorde det logisk at tage stærkere midler til ekstern ledelse og kontrol i brug ved universiteterne på bekostning af det

Højere arbejdstid til lærere på KU-hum

Studerne får for få konfrontationstimer. Egentlig skulle de have haft lidt mere undervisning, da Folketinget forhøjede taksametrene med 4000-5000 kr. men de penge er på forunderlig vis forsvundet i systemet inden de når ned til institutterne.

Men når der skal undervises mere, er der kun en vej: De ansatte skal undervise mere og forske mindre. Derfor har dekanen taget det usædvanlige skridt at opsigte de fastansattes arbejdstidsaftale.

Ifølge et internt mødereferat er det ledelsens hensigt, at få de videnskabeligt ansatte til at undervise mere og forske mindre. I dag bruger de groft sagt halvdelen af tiden på forskning og halvdelen på undervisning.

"Man kunne ændre på fordelingen mellem undervisning og forskning fra 50/ 50 til 60/ 40", lyder ledelsens forslag.

Overarbejdsbukkel

Et andet problem med arbejdstidsaftalen er ifølge ledelsen, at den har betydet en ophobning af mange tusinder arbejdstimers overarbejde som følge af undervisningsbyrden. Overarbejdet kan ikke udbetales. Men det kan heller ikke afspadseres, for der er ikke ressourcer til at betale andre til at afvikle undervisningen. "Den nuværende aftale betyder, at de medarbejdere, der er omfattet heraf, optjener store mængder timer i timebanken, som det ikke er muligt for institutterne at honorere. Det kan derfor blive nødvendigt at foretage en ændring af fordelingen mellem undervisning og forskning, således at undervisningen kommer til at fylde mere i normerne", lyder dekan Kirsten Refsings begrundelse for at opsigte aftalen.

Humaniora huser godt en tredjedel af alle studerende på KU, men vip-personalet på humaniora udgør kun 13 procent af KUs samlede personale.

Fagforeningen: Gratis for arbejdsgiverne

DMs formand Ingrid Stage kalder det uansvarligt at skyde kravet om mere undervisning over på de ansatte, der risikerer en fyreseddel, hvis de ikke forsker nok. På KU findes der "forskningsvogtning", dvs. krav til at de ansatte producerer en vis del forskning over en bestemt årrække. Men forskningskravet går ikke ned, når undervisningskravet går op. Og det vil bare betyde, at det akademiske personale får endnu længere arbejdstider end de nuværende ca. 45-47 t./uge.

"Det er en helt forfærdelig situation, som dekanen burde løse ved at flytte penge fra administrationen i stedet for forskningen, for problemet er ikke, at forskerne underviser for lidt, men at der er for få af dem til at løfte undervisningen af så mange studerende," siger DM-formanden. Hun frygter tilmed, at dekanen med et pennestrog vil slette de mange timers overarbejde.

universitære selvstyre. Et meget betydningsfuldt eksempel på denne populistiske opfattelse af universitetet var statsminister Anders Fogh Rasmussens første større tale til befolkningen, hvori han forkyndte at ville gøre en ende på et væld bestående af "eksperter og smagdommere" (statsminister Anders Fogh Rasmussen, nytårstale 2002).

Alt dette svækker universitetsforskernes

social position og forklarer således at New Public Management møder så lidt modstand.

Uddrag af indledningen til Jens Erik Kristensen m.fl. antologi: "University Performance Management" (DJØF-forlag marts 2011).

Oversat fra engelsk af Stig W. Jørgensen.

Unilærere-formænd anbefaler nej til OK

Forud for forhandlingerne om overenskomsten på statens område, var der en forståelse blandt de akademiske fagforeninger for, at man på grund af den økonomiske krise, som ikke er helt overstået, ikke skulle stille store økonomiske krav. På det punkt blev forhandlingsresultatet også meget pauvert.

FAGLIG KOMMENTAR

Der var så til gengæld en forventning om, at man kunne komme igennem med andre ikke-omkostningstunge krav. Men heller ikke på disse områder ville staten give indrømmelser. Særligt på to områder er afvisningen særlig smertelig for universitetslærerne.

Vi havde to væsentlige ønsker om forbedringer af arbejdsvilkårene: overenskomstdækning af timelærerne og styr på arbejdstiden.

De timelønnede undervisere på universiteterne arbejder under vilkår, som i modsætning til alle andre universitetsansatte er ensidigt fastsat af arbejdsgiveren. Det gælder både lønnen og de øvrige arbejdsvilkår, hvilket betyder, at der ofte kræves deltagelse i møder

og lign. uden at det honoreres, ansættelse og afskedigelse kan ske uden normale varsler etc. Med andre ord en løsarbejderstatus som vi gerne vil have erstattet med de normale vilkår, der dækkes ved gensidige aftaler i en overenskomst.

Men det blev totalt afvist af statens forhandlere.

Det er dokumenteret gennem flere undersøgelser, at universitetslektorer arbejder i gennemsnit 48 timer om ugen, selvom lønnen er beregnet ud fra en 37 timers arbejdsuge. Og arbejdspresset er stigende. På trods af en 5. ferieuge og nedskæringer i personalet afkræves den enkelte stadig mere undervisning, der skal skrives stadig flere artikler og skaffes stadig flere forskningsmidler. Arbejdspresset får mange universitetsforskere til at gå ned med stress og gør universiteterne til en ikke-attraktiv arbejdsplads for unge mennesker, som forventer at kunne føre et bare nogenlunde familieliv samtidig med en forskerkarriere. Vi havde derfor ønsket indskrevet i overenskomsten,

at det er muligt lokalt at lave bindende aftaler om normer for, hvor meget tid den enkelte kan pålægges til undervisning og administration for dermed at sikre, at der indenfor en 37 timer arbejdsuge også er tid til forskning.

Men også det blev totalt afvist af statens forhandlere.

Til vores overraskelse ønskede statens forhandlere heller ikke længere at arbejde videre på at forbedre de ph.d.-studerendes vilkår, selvom det tidligere har været en fælles forståelse, at deres overenskomstvilkår skulle normaliseres, med bl.a. fuld pensionsindbetaling af lønnen.

Derfor opfordrer vi de universitetsansatte til at stemme nej til overenskomsten.

Mogens Holst Nissen, Universitetsansatte
Lægers Forening

Mogens Ove Madsen, Universitets- og
forskningsansatte i DJØF

Leif Søndergaard, Universitetslærerne i
DM

Inspiration til udvikling af universitetsundervisning

Deltag i årets DUN-konference om universitetsundervisning der sætter fokus på barrierer, muligheder og erfaringer med at skabe udvikling af universitetsundervisning.

Konferencen henvender sig til både undervisere, studieledere, ledelse og konsulenter.

Konferencen indeholder også workshopper der producerer forslag til initiativer som kan styrke udviklingen af undervisningen på universiteterne. Forslagene samles i en hvidbog som udgives efter konferencen.

Konferencen afholdes på Byggecentrum i Middelfart 30.-31. maj 2011.

Plenumforedrag på DUNk2011:

- Hvad skaber undervisningsudvikling på universitetet?
Camilla Rump & Frederik V. Christiansen, Københavns Universitet
- Skal studieledere være strategiske, professionelle ledere?
Thomas Harboe, Københavns Universitet
- EQ11 - Fælles udvikling af uddannelse ved Lunds Universitet
Stefan Lindgren, Lunds Universitet
- International trends & strategies in educational development
James Wisdom (UK)

Symposier på DUNk2011:

- Relationen mellem universitetspædagogik og universitetspolitik
- Organisering af universitetspædagogikken på universitetet
- Nye og reformerede uddannelser som metode til undervisningsudvikling
- Hvordan skabe en lokal kultur for undervisningsudvikling?
- Metoder til opkvalificering af undervisere

Tilmelding på www.ind.ku.dk/dunk

Dialog: Erhvervslivet belærer uni

Videnskabsministeren indkaldte magtfulde og mindre magtfulde folk til sin årlige 'dialog' – som det hedder, når erhvervslivet skal tampe uni ...

En gang om året samles en udvalgt flok af landets klogeste og mest indflydelsesrige, når det handler om universiteter og forskning. Det sker til videnskabsministerens årlige "dialogforum".

MAGTENS DIALOG

Her samles magtfulde repræsentanter fra interesseorganisationer (DI, Landbrugsrådet, AC, DJØF, DM m.fl.), erhvervsfolk, politikere, uni-bestyrelsesformænd, rektorer, uni-teknokrater m.fl. Der deltager ingen journalister, så deltagerne kan udveksle synspunkter på et uformelt plan, og ministeren kan "lytte", hedder det. FORSKERforums snageporter var ikke inviteret, men flere kilder har fortalt om disse seancer.

Da eks-ministeren indviede et horoskop

Disse dialogfora har været indkaldt i 8-10 år. Et mindeværdigt øjeblik var for 5-6 år siden hvor den daværende videnskabsminister var vært. Det var ham, der var kendt for at indføre betalt konkurrencefodbold (professionalisme) i Danmark i 1970'erne. Derfor blev han sat til at indføre lignende konkurrenceforhold på universiteterne. Denne minister holdt en berømt velkomsttale:

"Regeringen er stolt af, at vi har sørget for at universiteterne får flere penge. Og for nylig var jeg derfor på DTU for at indvie et horoskop, som Mærsk ..." (hosten fra embedsmændene på de forreste rækker) "... undskyld mikroskop". Og så fortsatte han ellers.

Denne fortalelse var det dengang upassende at referere videre i det offentlige rum, for det kunne få ministeren til at fremstå i et udannet eller ligefrem latterliggørende lys. Og sådan omtaler man ikke en minister, for sådan en har stor magt i et lille land, hvor kritisk modsigelse kunne komme én til skade. Men nu kan fortællelsen om horoskopet godt tåle at komme frem, for en ministers autoritet falmer, når han er blevet eks-, og denne ministers er falmet ekstra efter at hans samspil med en bestemt kvindelig rollemodel er kommet offentligt frem.

Vestas-chef: Kun brug for et universitet

I år var den nye kvindelige minister vært for dialogforum, som foregik i Sønderborg over to dage. Årets tema var **"Stærke uddannelser, der matcher samfundets behov – styrket samspil**

Det var denne minister, som startede dialogmøderne.

mellem universiteter og erhvervsliv". Som det fremgik af titlen handlede temaet om, hvad universiteterne skal gøre for erhvervslivet. Dynamiske nydanske ord som "kompetencematch" og "uddannelsesmatch" skulle formidle hensigten. Og så fik repræsentantskaber fra erhvervslivet taletid til at tampe universiteterne med erhvervslivets krav. Desværre havde erhvervslivets top så travlt, at man måtte sende nogle fra 3. geled, der altså skulle matche uni-toppen af bestyrelsesformænd, rektorer m.fl. Men hvad erhvervsfolkene manglede i porteføljer, indhentede de på underholdningsværdi.

"Jeg ved ikke, hvor mange universiteter, der er. Men det er i hvert fald for mange. Faktisk burde der kun være et, sådan som i Hamborg"
Personaledirektør, Vestas

Oplægsholderen fra Vestas var personaleledirektør. *"Jeg ved ikke, hvor mange universiteter, der er. Men det er i hvert fald for mange. Faktisk burde der kun være et, sådan som i Hamborg"*, sagde han.

Det fik talsmanden for rektorerne Jens Oddershede – som tilfældigvis kommer SDU, tæt på Hamborg – op af stolen: Han orienterede Vestasmanden om, at der er 8 universiteter i Danmark med forskellige opgaver. Og plejer erhvervslivet ikke at henvise til rankinglister som

et udtryk for kvalitet, men her ligger Hamborg altså langt nede?

Danfoss-vicechef: En fælles uni-administration

Dagen efter belærte en senior vicepræsident fra Danfoss forsamlingen om, at i erhvervslivet revurderer man sin struktur hvert 3-4 år. Burde universiteterne ikke skulle gøre det samme? Og kunne universiteterne i øvrigt ikke spare en hel masse penge ved at samle administrationer et sted?

Da AU-rector Lauritz Holm-Nielsen svarede, at AU såmænd lige har gennemgået en stor strukturproces, svarede Danfossmanden, at det vidste han ikke noget om, så AU måtte jo have et kommunikationsproblem! Det kunne vel løses ved, at AU ansatte nogle af alle de mange kommunikationsfolk, som uni alligevel uddanner ...

DTU-Pallesen: Læg alle –foss'er sammen

Men nu blev erhvervsfolkernes uvidende belæring for meget for DTU-rector Pallesen: *"Nu kan det være nok. Næste gang kommer I altså forberedt til vores møder. Først hører vi fra Vestas, at man ikke ved, hvor mange universiteter, der er, men de skal altså lægges sammen! Og bagefter skal vi høre et foredrag om struktur og om at spare på administrationen! Det svarer til, at jeg påstår, at der er alt for mange danske firmaer, der hedder –foss (Danfoss, Grundfoss, Superfos og Foss-Electric). De kunne vel med fordel slå sammen til et firma med fælles administration..."*

Den kommentar høstede megen latter i salen, i hvert fald fra uni-folket.

Men hermed var det ikke slut med løjerne. Journalisten og debattøren Adam Holm fik 25.000 for at være ordstyrer for de to dages "dialog" og for en opsamling, hvor han læste et spin-papir med Videnskabsministeriets forhåndskonklusioner op: At dialogmødet peger på, at væsentlige temaer til videre drøftelse er samling af universiteternes ressourcer samt fleksible uddannelser (1-årig kandidatforløb).

Absurde konklusioner, mente uni-repræsentanterne, i hvert fald i modsætning til, hvad de havde sagt i de to dages dialog. Men der var lukket for talerækken.

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
 Alt henvisning: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

“Du er til grin ...”

Nogle interviewofre føler sig dårligt behandlet, når reporteren stiller nærgående spørgsmål. Det udløser nogle gange reaktioner, som man skal være tykhudet for at stå model til:

På nogle universiteter skal man igennem en *gatekeeper*, før man måske får lov at tale med chefen for det hele. Derfor sendte reporteren en mail til CBS-rektorens spindoktor: **“Jeg vil gerne interviewe rektor om CBS’ strategiplan CBS MANIFESTO, som ligner en kopi af Leeds uni’s? Kan du sørge for kontakten?”**

Når reporteren ikke brugte telefonen, skyldtes det, at han har dårlige erfaringer med denne spindoktors stil. Rektors særlige rådgiver **Søren Toft**, ‘Director of Press and Public Relations, CBS’ ledelsessekretariat’, kan nemlig ikke lide spørgsmål, der kan være ubehagelige for CBS.

Sådan også denne gang: Spindoktoren ringede. I et ophidset enetale på 3 minutter belærede han reporteren om dennes uvidenhed. I den pæne udlægning lød overfusningen sådan:

“CBS’ strategymap er absolut ikke et plagiat fra Leeds. Vi har ladet os inspirere af Kaplans strategymap. Kender du ikke Kaplans strategymap? Han bruges af alle organisationer. Kaplan har rejst verden rundt og rådgivet organisationer, herunder universiteter som Harvard og sikkert også Leeds. Når du ikke har hørt om Kaplan så sæt dig ind i tingene, før du

ringer. Kender du NOVO-Nordisk? Kender du Carlsberg? De bruger også Strategymaps!» Osv.

“Det er ikke en børnehave”

Da spindoktoren endelig trak vejret, fik reporteren så lejlighed til at indskyde sit spørgsmål: *Hvorfor er der så stor overensstemmelse mellem Leeds’ og CBS’ strategi-grafikker?*

“Jeg troede at FORSKERforum var et seriøst medie, der satte sig ind i tingene, før de skrev noget? Nu beskylder du os for at lyve eller plagiere. Du er til grin, hvis du skriver den historie, hvor du mistænkeliggør os. Jeg troede FORSKERforum lavede journalistik, det her er jo ikke en børnehave ...” Osv.

Og da spindoktoren så tog en nye pause, gjorde reporteren ham opmærksom på, at hans talestrøm var optaget på bånd, og at FORSKERforum agtede at trykke hans belæring. Den særprægede stil med belæring / overfusning fra en offentlig ansat embedsmand fortjener at blive kendt i en større offentlighed.

Det lagde dog på ingen måde bånd på spindoktoren: «Jeg belærer dig ikke. Jeg er nødt til at svare, når du anklager CBS for at lyve eller plagiere, som du gør i din mail ...» Osv.

Efter et minut mistede spindoktoren pusten, og reporteren kunne gentage sin anmodning om et interview med rektor. Og så kunne det

også være interessant at se en kopi af denne Kaplans grafiske strategy-map for universiteter?

Beklagelse: Han var forkølet

Nogle dage efter fremsendte spindoktoren så først nogle strategymaps fra private firmaer, som de vist mest er møntet på. Og efter yderligere et par dage også en fra Cardiff University, men den lignede dog hverken CBS’ eller Leeds’.

Men da reporteren så sendte ovenstående referat til spindoktoren til orientering, fik han røde ører. Først prøvede han at tale FORSKERforum fra at bringe det. Da det ikke lykkedes, fordi det ikke var første overfusning, bad han pr. mail om at få en beklagelse optaget:

“Jeg beklager meget mine unødigt kritiske svar i forbindelse med din forespørgsel den dag. Jeg var hjemme, lå syg og blev provokeret af den manglende research bag spørgsmålene.”

Historien om kopiering af Leeds’ strategiplan kom i øvrigt også på blokken: “Er CBS’ strategi plagieret fra Leeds” (se s. 10).